№ 70 სახალხო გაზეთი № 70

პარასკევი, 30 ივლისი, 1910 წ. ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გამოცემა წელიწადი პირველი

ამ წლის 7 მაისიდან გამოდის
ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო
სახალხო გაზეთი
ყოველ-დღიურ გამოცემის გარდა გაზეთს ექმნება კვირეული
სურათებიანი დამატება
გაზეთის ფასი დამატებიანად: წლით როგორც ქალაქში ისე ქალაქ გარედ ღირს 8 მან. 50 კ., ნახევარი წლით—4 მან. 80 კაპ., ერთი თვით—80 კაპ.
ცალკე ნომერი ყველგან ერთი შაური
დამატებით ნომერი (კვირისა) 7 კაპეიკი.
ადრესის გამოსაცვლელი ფასი 40 კაპ.
გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ ყოველ თვის პირველ რიცხვიდან.
განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კაპ.; უკანასკნელზე—10 კაპ., სხვა ადგილებიდან კავკასიის გარეშე) მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტით ტექსტის წინ 20 კაპ., უკან—10 კაპ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითოჯერ საღამოს 4 საათამდე ღირს 3 მ. ოთხი საათის შემდეგ მეტი ეღირება.
****ხელის-მომწერთა საყურადღებოდ****
კანტორა აცხადებს, რომ გაზეთის ყოველ მიუღებლობაზე ხელისმომწერმა უნდა აცნობოს ხოლმე, რათა ყურადღება მიაქციოს გაზეთის წესიერად მიღებას.
„სახალხო გაზეთის" კანტორა ღიაა ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3 საათამდე და ნაშუადღევის 5 საათიდან 7 საათამ.
წერილები და ფული უნდა გამოიგზავნოს ამ ადრესით: Тифлисъ, Большая Ванкская ул., № 12, Семену Пашалишвили.

სოფიო სოლომონის ასული, ქეთევან, ზიქარია და სვიმონ იობის ძენი ნაბიჭვრიშვილები, მართა ივანეს ასული, ალექსანდრე, ლევან, გიორგი და ანნა სოლომონის ძენი და ასული მაისურაძენი ღრმა მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გარდაცვალებას პირველი—საყვარელ მეუღლის, მეორე შვილის, მესამე და მეოთხე—ძმის, ხოლო დანარჩენნი სიძის
ვასილ იოსების ძე ნაბიჭვრიშვილისას.
გამოსვენება მიცვალებულისა საკუთარ ბინიდან ანნას ქ. № 27, შაბათს, 31 ივლისს, დილის 9 საათზე კუკიის წმ. ნინოს ეკკლესიაში, სადაც გარდახდილი იქნება წირვა და პანაშვიდი. დაკრძალვა იმავე ეკკლესიის გალავანში. (2—1)

ვასილი ანდრიას ძე მჭედლიძე, მარიამ ანდრიას ასული ელიოზიშვილისა, ქეთევან ანდრიას ასული გვარჯელაძისა და მარიამ დავითის ასული მჭედლიძისა ღრმა მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გარდაცვალებას პირველნი—დედისა ხოლო უკანასკნელი დედამთილის
ნინო სვიმონის ასულის მჭედლიძისას.
პანაშვიდი სალამოს 7 საათზე, გამოსვენება მიცვალებულისა (მალაკნის ქუჩა № 3), ჩუღურეთის წმ. ნიკოლოზის ეკკლესიაში შაბათს, დილის 9 ს., ხოლო დაკრძალვა კუკიის წმ. ნინოს სასაფლაოზე. (1—362—1)

ქართული საზაფხულო თეატრი
პარასკევს, 30 ივლისს,
გ ა ი მ ა რ თ ე ბ ა
დიდი სეირნობა
საქველ მოქმედო განზრახვით
სეირნობის პროგრამა:
1) სინემატოგრაფის სეანსი,
(საინტერესო და სასაცილო სურათები).
2) მცირე წლოვანი ლილია გენეკენი,
ითამაშებს სხვა და სხვა ცეკვას.
3) ფრანგულ მოჭიდავეთა ჩემპიონატი,
იჭიდავებენ ხუთი წყვილი ფალავნები.
4) ბაღში იქნება მუსიკა და სხვა მრავალი გასართობი.
სეირნობის დასაწყისი სალამოს 6 საათზე.
ადგილების ფასი ჩვეულებრივზე ხელმისაწვდომია. (50 კაპ., 2 მან.) 20 კ.)
ბაღში შესვლა ღირს 20 კაპ. (1—6.—1)

დასურათებული ასაწყობი ანბანი კუბიკებზე
(„ნ ა კ ა დ უ ლ ი ს" პ რ ე მ ი ა).
შემუშავებულია ცალკე კომისიის მიერ პედაგოგებისაგან, მოკლე ხანში დამზადდება და დაურიგდება პრემიად „ნაკადულის" ხელის-მომწერთ
რადგანაც ამგვარი ანბანის მოთხოვნილება ქართულ ოჯახებში დიდია, ამიტომ რედაქციას სურვილი აქვს დახმარება გაუწიოს საზოგადოებას და სთხოვს მსურველთ, არა ხელის-მომწერთ, ეხლავე დაიკვეთონ, რადგანაც რედაქცია გასასყიდად დასურათებულ ანბანს კუბიკებზე ვერ დაამზადებს. დაკვეთა შეიძლება 15 ენკენისთვემდე; ეღირება გაუგზავნელად 1 მანეთი.

გამოვიდა და დაურიგდა ხელის მომწერთ BATON-ის წიგნი
„ერი და კაცობრიობა"
კერძო მყიდველებმა და წიგნის მაღაზიებმა, ვისაც სურს წიგნი შეიძინოს, უნდა მიმართონ ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზ. წიგნის მაღაზიას.
ადრესი: Тифлисъ, Общество распространенія грамотности среди Грузинъ, Дворцовая ул. д. Груз. Дворянства. (0—29)

ვაგზლის კერძო სამკურნალო
გარედან ყოველ დღე მოსიარულე ავადმყოფთათვის.
ვოგზლის ქუჩა, № 8, ს. ენფიანჯიანცისა, ტელეფონი № 695.
გ. ვაშაყმაძე—ყოველ დღე 9—11 ს. კბილის ავადმყოფ.
შ. ა მიქელაძე—ყოველ დღე, შინაგ. და ბავშვ. ავად. $1^1/_2$—$2^1/_2$ ს.
ა. ნ. დიასამიძე—ყოვ. დღე, $11^1/_2$—$12^1/_2$ ს. სიფილისი, კანისა და ვენერ.
ნ. მ. მელიქიშვილი—ყოველ დღე, ქირურგ. და ქალებისა, 1—2. ს.
ა. მოსოვი—ყელ., ყურ. ცხვირ. და ყოველ დღე 12—1 ს.
ე. გ. ფედოროვი—ყოველ დღე, ოთხშ. და კვირის გარდა, 11—12 2 ს. შინაგანი და ბავშვების ავადმყოფობანი
მიკროსკოპიული, ბაქტერიოლოგიური და ქიმიური გამოკვლევანი; აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძების გასინჯვა. ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.
ოპერაციები და კონსილიუმი მორიგებით (წლ.—ნ. 401)

ტფილისის კერძო სამკურნალო
30 მუდმივი საწოლით და საშმობიარო განყოფილებით.
ღია არის ყოველ დღე გარეშე მოსიარულე ავადმყოფთათვის.
ქსენიას ქუჩ, სახლი № 7 „ვერცელის" სასტუმროს ახლოს,
ტელეფონი № 590.
ლამბაშიძე გ. დ.: შინ. და ბავშვ. ყ. დღე; გარდა კვირა. 11-12 საათ.
გედევანიშვილი მ. ა. ნერ. დაავ. ორშ., ოთხშ., და პარ. $10^1/_2$—11 ს.
გორბოვსკი-ზარანეკი ე. გ. თვალისა. ყოველ-დღე კვირის გარდა 12—1 საათ.
გურკო გ. ა. შინაგ. შაბ. 1—2 ს. და კვირას 11—12 ს.
კარშინი. ა. ა. კან. და ვენ., ყოველ დღე კვირას გარდა $2^1/_2$—$3^1/_2$ ს.
მაღლაშვილი გ. გ. შინ., სამშ. და შაბ. 10—12 ს.
ქიქოძე ტ. ს. შინაგანი, ორშ. და ოთხშაბ. 9—10 ს.
მანსვეტოვი გ. მ. შინ., ორშ., ოთხშ., და ხას. 1—2 ს.
მელიქიშვილი. ნ. მ. ქირურ. და დედაკაც. ყოველდღე 12—1 ს.
ფირალოვი რ. ბ. ქირურ. ყოველ-დღე 11—12 ს.
პაპოვი ვ. ა. ქურ., ყელის და ცხვი., ყო. დღე გარდა პარას. 2—2-ნახ. ს.
ხობოლევსკი გ. ვ. ქირურ,. ყოვ. დღე, 9—11 ს.
სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი მიკროქიმიურ. და ბაქტეროლოგიური ლაბორატორ. რომელსაც განაგებს ექიმი ე. გ. ფედოროვი.
რჩევა ღირს 50 კ., საწოლები 2 მანეთიდან დაწყებული. ოპერაც. კონსულტაც., ელექტრონით წამ., მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება და სხვა შეღავათ. საფასურით. (200—ნ.—240)

ტფ. ქართული გიმნაზიის
საპედაგოგიო საბჭო
აცხადებს, რომ საერთოდ ეგზამენები დაიწყება მარიამობის თვის ოცსა. ხოლო პირველ განყოფილებაში შესასვლელად გამოცდა მოხდება ოცდა შვიდსა. (6—ნ.—3)

სამკურნალო
სპეციალისტ ხამხედრო ექიმებისა გარედან მოსიარულე ავადმყოფთათვის.
ვანქის დიდი ქუჩა, N 3. ალექსანდრეს ბაღის მახლობლად, ტელეფონი N 483.
ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.
ავადმყოფთა მიღება $9^1/_2$-დან 5 ს.-დე.
ხარაბ—ბავშვ. შინ. ყოველდღე 3-4 ს.
თეთრაძე—სიფ., ვენერ., კან. ყოველდღე 1—3 საათ.
პავლოცკი—ქირურგ. ყოველდღე 4-5 ს.
იოსელიანისა—ქალ. ავად., ორშაბათ. ოთხშ., პარს., კვირა 11—12 საათ.
ბოჟოვსკი—შინაგანი ჰიპნოზი. ყოველ დღე 4—5 საათ.
მონსე—ბავშვთა, შინაგ. ავადმყ. ყოველ დღე, გარდა კვირა უქმისა $1^1/_2$—3 საათ.
ვნუკოვი—ქირურგ. ყოველდღე 12-1 ს.
ხუდაბაშევი—ქალებ., ყოველ დღე. 1—2 ს.
ახვლედიანი—შინაგ. და ბავშვ. ყოველ დღე 11—$12^1/_2$ საათ.
ვესელოვზოროვი ნ. ნ. ქირურგ. ავად. ყოვ. დღ. გარდა კვირა-უქმისა 2—3 საათ.
ბატისოვი ნ. დ.—ბებ., ქალ., ყოველდღე, კვირისა და სამშაბათს გარდა 4—5 ს.
მიკირტუმოვი დილის $10^1/_2$—$11^1/_2$ ს. ყოველ-დღე.
ჩუდნოვსკი ი. ნერვ. სულ. ელექტროტერაპია. ყოველ დღე გარდა კვირა-უქმისა 4— 5 საათ.
ფონდოევი—ნერვ. და ელექტროტერ. ყოვ.-დღე 2—3 ს.
ი. მ. ასპისოვი. ცხვირ., ყელ. და ყურისა. 1—2 საათამდე.
კონსულტაცია, მასაჟი, ყვავილის აცრა, ოპერაცია, ანალიზი, ჰიპნოზი, ძიძებისა და მოსამსახურეთა გასინჯვა შეთანხმებით. სიფილისის (ათაშანგის) გამოკვლევა სისხლში პროფ. ვასსნარის ზრატით. (100—ნ.—7ა)

ექიმი ე. ვაშაკიძე
იღებს შინაგან ხნეულებით ავადმყოფებს. დილით 8—9 ს., საღამოთი 5—7 ს. ბელინსკის ქუჩა, N 18 (ყოფილი კირპიჩნაია). (0—174

ექიმი ა. ნ. დიასამიძე
კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე დილით 2—1 ს. საღამოთი 6—8 ს. ხუთშაბათობით მხოლოდ დილით 8—9 ს. კვირაობით ავადმყოფებს არ იღებს. მოსკოვის ქ. N 4. სახლი ჯაბაშვილისა (უ)

ექიმი კბილისა ნინო რცხილაძე
იზმაილოვის ქუჩაზე N 2. გადავიდა იღებს ავადმყოფთ დილით 10 ს.—2 საათამდე და საღამოს 5—8 საათამდე.

ექიმი გაბ. ი. გოკიელოვი ქუთაისში
იღებს შინაგან და ბავშვთა ხნეულებით ავადმყოფებს დილით 9—12 ს. და საღ. $5^1/_2$—$6^1/_2$ ს. ვენერიულ ავადმყოფების მიღება საღამოს $6^1/_2$—8 ს. ტუბერკულინით წამლობა ჭლექიანებისა, ელექტრო-თერაპია, ელექტრონის ვიბრაციის მასსაჟი. ალექსანდროვის ქ., საკუთარი სახლი. (50—ნ.—37)

ექიმი კბილისა ალ. სოლოღაშვილი
იღებს ავადმყოფებს 9—2 ს. და 5—7 ს. გოლოვინის პროსპ. N 12, სახლი მდივანისა. (უ)

ექიმი ვ. ს. მუსხელიშვილი
იღებს თვალებით ავადმყოფებს ყოველ დღე დილით 9-დან 11-მდე. კიროჩნის ქ., № 9. (უ)

ექიმი შ. ა. მიქელაძე
იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველდღე საღამოს $5^1/_2$—$6^1/_2$ საათამდის. კახეთის ქ. ტელეფონი N 816.

კაბინეტი ელექტრონის და რენტგენის სამკურნალოსი მ. გედევანიშვილისა.
იღებს ავადმყოფებს დილით 12—1 ს. საღამოთი 6—საათ. ვერა ყიფიანოვის ქუჩა, საკუთ. სახლი, N 20, ტელ. N 79. (0—ნ.—113)

ექიმი მ. ს. არჯევანიძე ქუთაისში.
იღებს ავადმყოფებს: შინაგან, ქალთა სნეულებ. აგრეთვე საბებიო. დილის 9—12 ს. საღამოს 6—7 საათ. გარდა კვირა-უქმე დღეებისა. პუშკინის ქ., სახ. ი. ი. გოკიელოვისა. (25—გგ.—15)

შპალიერი
8 კაპეიკიდან 6 მან.-მდე რულო
ძმ. ტარნოპოლების
საწყობი რუსეთის ყველა დიდ ქალაქშია.
განყოფილება ტფილისში: გოლოვინის პრ., № 21, არტისტ. საზოგად. ქვეშ, ტელ. № 355
ფასები საფაბრიკოა.
ნიმუშები უფასოდ. (50—1046—4)

დეპეშები

(პეტერბ. დეპეშათა სააგენტოსაგან)

29 ივლისი.

ს პ ა რ ს ე თ ი

თეირანი. ბაზარი დაკეტილია. აბდულ-აზიმში რაზმი გაიგზავნა ბახტიარების იარაღის ასაყრელად ზერ გამუს სალტანე შეიპრა ათაბეკის ტყეში. ბახტიარებმა სულ გაანადგურეს იქაური სასახლე, გასცარცვეს რამდენიმე ახლო-მახლო სახლი, რომელიც რუს ქვეშევრდომთ ეკუთვნის. სხვათა შორის გასცარცვეს შაჰის აღმზრდელის სმირნოვის ბინა.

იქიდანვე. ბაზარი დაკეტილია. მუშტეიდები სუდრულულები ბესტში ჩაჯდა, შახაბდულ-ლუზიმის მეჩეთში. ოსმალეთის საელჩოში ვაჭრების ერთ ნაწილთან ერთად ბესტში ჩაჯდა ფიდაების რამდენიმე მეთაური.

საზღვარ-გარეთ

ნიუ იორკი. სტამბოლში მიემგზავრებიან ფინანსისტების წარმომადგენელნი. მიზნად აქვთ აილონ კონცესია მცირე აზიის ბუნებრივ სიმდიდრის დამუშავება. უკვე უზრუნველ ყოფილია 20 მილიონი გირვანქა რკინის გზების გასაყვანად. სტამბოლიდან მიღებულ ცნობების მიხედვით, ოსმალეთის მთავრობა თანაგრძნობით ეგებება ამერიკელ კაპიტალისტების განზრახვას.

სოფია. კიუსტენდილიდან მოვიდა 360 ლტოლვილი მაკედონელი. ყველანი პოლიციის ბინაზე მოათავსეს. მათ საცხოვრებლად ბოლგარიის შიგნით ადგილებს მიუჩენენ.

სტამბოლი. ოფიციალურ ცნობებით ფინანსთა მინისტრმა ჯავიდმა პარიზში ბანკირების ერთი ჯგუფისაგან აილო სესხი 6 მილიონი ოსმალური გირვანქა.

ბერლინი. ოსმალეთის მიერ ნაყიდი გემები 31 ივლისს გაიგზავნება ვილჰელმსჰაფენიდან ოსმალეთში. კილის გემის აშენებელი ფირმები წარმოებას ამცირებენ. 31 ივლისს „ვულკანზე" შტეტინში განზრახული აქვთ დაითხოვონ რამდენიმე ათი ათასი მუშა.

ტურინი. პიერონდის პარლამენტის ისტორიულ დარბაზში მეფისა, დედოფლის, მინისტრების, დეპუტატებისა და დიდის ამბით იდღესასწაულეს იტალიის გამაერთიანებელის, გრაფ ყავურის დაბადების ასი წლის თავი. დიდი სიტყვა წარმოსთქვა ლუცატიმ.

ბასტონი. 27 ივლისს ორჯელ გაჩნდა ცეცხლი. გადაიწვა 50 სახლი. ზარალი ორ მილიონ მანეთის უდრის.

ნიუ იორკი. კამპის ახლო ავტომობილი დაეჯახა მატარებელს. მოკლულ იქნა 5 კაცი.

ჰაერში ფრენა.

ბლეკპული. გრახამ უაიტი ჰაერში აფრინდა. იმას უნდა გაეშინჯა თუ რამდენად გამოდგებოდა ჰეროპლანები სამხედრო დეპეშების გასაგზავნად. უაიტი გადაფრინდა ფლიტვუდზე და შემდეგ ძირს დაეშვა, აილო დეპეშები, გაფრინდა ზღვაზე ბროუში და დაბრუნდა ბლეკპულში. ჰაერში დაჰყო 1 საათსა და 59 წუთს. ავიატორი ლახენი გაფრინდა ფლეკპულიდან გადაიარა ზღვა და მიფრინდა ლენდუდნოში. 65 მილი გაიარა 1 საათსა და 33 წუთს.

იოგანსონი. ავიატორი გეიმი რარტის ჰაეროპლანით ჩამოვარდა 40 საჟენის სიმაღლიდან. აპარატი დაიმსხვრა. ავიატორი უგრძნობლად არის.

რ უ ს ე თ ი

პეტერბურგი. დილის 9 საათზედ, მოსკოვ-ვინდავის გზაზედ არხის უკან, მეისრის შეცდომის გამო მატარებელი სათადარიგო ლიანდაგზედ გადავიდა და დაეჯახა ორთქლ-მავალს. დაიმსხვრა ორი სახალხო ვაგონი. დაზიანდა გზა და ორთქლ-მავალი. მგზავრები მსუბუქად დაშავდნენ.

ბარნაული. შეიპყრეს ბოროტმოქმედთა ბრბო, რომელიც ღარიბ ხალხსა ატყუებდა. ბოროტ-მოქმედნი ხალხს ფულებს ართმევდნენ და პირობას აძლევდნენ ერთიორად გადაგიხდითო. უბრუნებდნენ ყალბ ფულებს.

ბელსკი. გაჩნდა თურქული. დაეცა დაახლოვებით 15000-მდე სული საქონელი.

ჩერნიგოვი. კროლევეცის ქალაქის გამგეობამ შუამდგომლობა აღძრა საქალაქო ბანკს მთავრობის რევიზია დაენიშნოსო.

პეტერბურგი. შინაგან საქმეთა სამინისტრომ გუბერნატორებს ცნობები მოსთხოვა, თუ როგორ ვითარდება საერთო სავალდებულო სწავლება ერობებში.

ცარიცინი. სოფელ ბიეკეტილში, სადაც ყაზახები სახლობენ გადაიწვა 40 სახლ-კარი.

პეტერბურგი. საკანტორო წიგნების ქარხანაში გაჩნდა ცეცხლი. ზარალი 400.000 მანეთამდეა.

გეორგიევსკი. სადგურ ნეზლობნაიასთან ორი ბოროტ-გამზრახველი თავს დაეცა პიატიგორსკიდან მიმავალ ვაჭარ მოროზოვს, მაგრამ უნაყოფოთ. ბოროტგანმზრახველნი მიიმალნენ.

პეტერბურგი. ოფიციალურად გამოქვეყნდა უმაღლესი ბრძანება ფინლანდიის გენერალ გუბერნატორის ზეინის მიმართ. ამ ბრძანების თანახმად უნდა გაიხსნას ფინლანდიის საგანგებო სეიმი ამ წლის 1 სექტემბერს. მეორე ბრძანება ფინლანდიის მცხოვრებთადმი. უმაღლესად ეუწყებათ ფინლანდელთ, რომ თანახმად სეიმის წესდების მე 19 მუხლისა ამ წლის 1 (14) სექტემბერს უნდა მოწვეულ იქნას საგანგებო სეიმი ორი თვის ვადით. სეიმმა უნდა განიხილოს: პირველი — შეიმუშაოს თანახმად საერთო კანონმდებლობის წესების მეორე განყოფილებისა, დაწვრილებით წესი სახელმწიფო საბჭოს წევრთა არჩევისა ფინლიანდიის მცხოვრებთაგან და მეორე— გამოსთქვას თავისი აზრი კანონპროექტებზე შესახებ ფინლანდიის საზღვრებში მცხოვრებ რუს ქვეშევრდომთა უფლების გათანასწორების მკვიდრთა უფლებებთან. ფულის გადახდის ნაცვლად პირადის სამხედრო ბეგრის მოხდისა ფინლანდიის მცხოვრებთა მიერ.

ხ ო ლ ე რ ა

ლაგორა. ხოლერა საშინლად ვრცელდება. 26 ივლისს ავად გახდა 224, გარდაიცვალა 147, 27 ივლისს ავად გახდა 139, გარდაიცვალა 145.

ახალი ამბები

ტ ფ ი ლ ი ს ი

ხოლერასთან მებრძოლ ბიუროში. ამ დღეებში კრება ჰქონდათ ხოლერასთან მებრძოლ ბიუროს წევრთ. კრებამ დაადგინა: 1) მიეცეთ ზედ მეტ ჯილდოდ თვიურ ჯამაგირის ნახევარი ქალაქის ყველა მუდმივ ექიმებსა და აგრეთვე მოსამსახურეთ, რომელნიც აქტიურ მონაწილეობას იღებენ ხოლერასთან ბრძოლაში, 2) რადგან მტკვრის ნაპირები ანტისანიტარულ მდგომარეობაშია, ზომები იქმნეს მიღებული მათ გასასუფთავებლად.

გადასახლებულის შეპყრობა. 28 ივლისს პუშკინის ქუჩაზე პოლიციამ შეიპყრო ტფ. მცხოვრები ივანე დავითის ძე გულიევი, რომელიც ადმინისტრატიულის წესით იყო გადასახლებული და თავის ნებით დაბრუნდა. მას პასუხის გებაში აძლევენ სასჯელთა დებულების მე 63 მუხლის ძალით.

თავის მოკვლა. ოზურგეთიდან გვატყობინებენ, რომ თავი მოიკ-

ლა ადგილობრივმა შეძლებულმა ვაჭარმა ვლადიმერ თავართქილაძემ. განსვენებულმა თურმე ცოლის თანადასწრებით კარბოლის სიმჟავე დალია. როგორც ამბობენ ოჯახურმა უთანხმოებამ აიძულა თავართქილაძეს თავი მოეკლა.

კიდევ ხოლერა. როგორც გვატყობინებენ ხოლერა გაჩენილა აგრეთვე ქართლის სოფლებში: დიდ-გარეჯვარსა და პატარა გარეჯვარში.

29 ივლისს ღამე სადგურ ქსნის ერთ-ერთ სამიკიტნოში გაძარცვის მიზნით ბოროტმოქმედთ მოუკლავთ ებრაელი — ვაჭარი. ხმაურობაზედ სადგურიდან საშველად გაემართა ჟანდარმი, რომელიც გამოედევნა ბოროტ მოქმედთ და სროლის შემდეგ მინდორში შეიპყრო ორი მკვლელი. ერთი მათგანი ადმინისტრატიული წესით ყოფილა გადასახლებული მაგრამ გამოქცეულა.

ახალი წიგნი. რედაქციამ მიიღო ახალი გამოცემა ამხ. „სორაპნისა“ „ქართული მწერლები“ პირველი ნაწილი, შედგენილი ივ. გომელაურის მიერ. წიგნი სუფთად და ლამაზადაა გამოცემული, შეიცავს 450 გვერდს, და ფერადი ყდით ღირს ოთხი აბაზი.

შავი ქვის წარმოება. როგორც დეპეშათა სააგენტო გადმოგვცემს სავაჭრო სამინისტროში, მინისტრის თავმჯდომარეობით შესდგა საგანგებო თათბირი კავკასიაში შავი ქვის წარმოების გასაუმჯობესებელ ზომებთა შესამუშავებლად.

უფასო სახაის დახურვა. სპეციალურ თანხის უქონლობის გამო სომეხთა საქველმოქმედო საზოგადოებას გადაუწყვეტია დახუროს უფასო სახაიე, რომელიც ამას წინად თავის ხარჯით გახსნა აბასაბადის მოედანზე.

ქურდობა. ალაგირიდან (თერგის ოლქი) გვწერენ: 20 ივლისს, ღამის 2 საათზე, ვიღაც ბოროტმოქმედთ გაუტეხიათ პეტრე მეტრეველის ფარჩის მაღაზია. მაღაზიაში შესვლა ვერ მოუსწრიათ, რადგან მალე თავს წასდგომია ღამის ყარაული ივანე რეხვიაშვილი, რომელიც მოტყუებით „მეგობრულად“ წაუყვანიათ საქეიფოთ. ქურდებს უნდოდათ ესარგებლნათ ყარაულის წასვლით და უკანა კარებიდან ბურათი ცხრა ადგილას დაუხვრეტიათ დარაბები. ქურდებს მაინც მოუსწრიათ 200 მანეთის საქონლის წაღება. ეჭვი ბევრზე აქვთ. ჯერ კი არავინ დაუჭერიათ.

ხოლერა გორში. გორიდან გვატყობინებენ 22—27 ივლისამდე ხოლერით ავად გახდა და გარდაიცვალა სამი კაცი: დიმიტრი ყანჩელი, ზურაბ ჯოლაბიძე და გიორგი იასამანაშვილი. ესენი ყველა ტფილისიდან მისულან ავადმყოფნი.

ხოლერის ვიბრიონები მდ. თერგში. როგორც ბაქტერიოლოგიურმა გამოკვლევამ აღმოაჩინა კავკავის ახლო ორ სანიმუშოდ აღებულ თერგის წყალში, დიდ ძალი ხოლერის ვიბრიონები აღმოჩენილა.

თამარა მარტირუზოვის განთავისუფლება. ექიმ ალამალოვის მკვლელის ცოლი, თამარა მარტირუზოვისა ტფილისის ოლქის სასამართლოს გამომძიებელმა რუსაპოვმა გაანთავისუფლა 5,000 მანეთის თავმდებობით.

თავ. ვ. ნ. ჩერქეზიშვილის სტიპენდია. ქალაქის გამგეობის მსახურთა კრებაზე გამოირკვა, რომ ვ. ნ. ჩერქეზიშვილის სახელზე ერთ სტიპენდიის დასაარსებლად რომელიმე საშუალო სასწავლებელში საჭიროა 2,500 მან. ამ თანხის შესაგროვებლად თანახმად მსახურთა სურვილისა ყოველ თვე გამოუკლებენ ჯამაგირებიდან ნახევარ პროცენტს.

ხოლერა ამიერ კავკასიაში. საექიმო გამგეობის ცნობებით ტფილისის გუბერნიაში 19—23 ივლისამდე ავად გახდა 65, გარდაიცვალა 23, დაღესტნის ოლქში 20 ივლისს ავად გახდა 28, გარდაიცვალა 19, ბაქოს გუბერნიაში 20 და 21 ივლისს ავად გახდა 49, გარდაიცვალა 19, თერგის ოლქში 19 და 22 ივლისამდე ავად გახდა 249, გარდაიცვალა 105, ალექსანდროპოლში 22 ივლისს ავად გახდა 1, 23 ივლისს 2, გარდაიცვალა 3, ჩერნომორის გუბერნიაში 22 და 24 ივლისს ავად გახდა 17, გარდაიცვალა 8.

ექსკურსია კიევში 20 აგვისტოს ტფილისიდგან კიევში გავა კიევის უნივერსიტეტის სტუდენტთა ექსკურსია. ჩაწერა შეიძლება თბილისში მიხეილ ბაქრაძესთან დილით 12 საათამდის, მისამართი—ვანქის ქ. № 3, და ახალსენაკში იპოლიტე ჩხეტიასთან. (მისამართი: ახალი სენაკი, სტუდენტ იპოლიტე ჩხეტიას) გადასახადი ფასი 6 მან.

უკვალოდ დაკარგული. ტფ. პოლიცმეისტერმა დაავალა ბოქაულებსა და მაძებარ პოლიციის უფროსს, ენერგიული ზომები მიიღოს მიხეილის ქუჩაზე მცხოვრებ თეიმურაზ გირკელიძის მოსაძებნად, რომელიც 17 ივლისიდან უკვალოდ დაიკარგა.

ხოლერა. პოლიციის ცნობით, 28 ივლისს ტფილისში ხოლერით ავად გახდა ორი კაცი; ისააკ ტომოოღლი და არუთან მეგდუსი ნურო. მათ ბინებს შესაფერი დეზინფექცია გაუკეთეს.

სამართალში მიცემა. ნამესტნიკის საბჭოს დადგენილებით დაუდევრობისათვის სამართალში იქმნენ მიცემულნი მეტეხის ციხის ზედამხედველი იაკობ ბებეშკოვი და საგუბერნიო ციხის უფროსი სტანისლავ რიმკევიჩი. პირველს ჰბრალდებოდა რომ თავის დაუდევრობით პატიმარიანისს საშუალება მისცა გაქცეულიყო, ხოლო მეორეს ბრალს სდებენ იმაში, რომ მან სამუშაოდ გაიყვანა გამოძიების ქვეშ მყოფი ტუსალი, წინააღმდეგ საპატიმროთა მთავარ სამმართველოს განკარგულებისა.

ხოლერიანთა რიცხვი. 28 ივლისის დილის 9 საათიდან 29 ივლისის დილის 9 საათამდე, სანიტარო-სამკურნალო ინსპექტორის ცნობით, ტფილისში ავად გახდა ხოლერით სამი კაცი. ხოლერიანთა სამკურნალოში იყო—31 ავადმყოფი, მოემატა—3, მოკვდა ერთი, სულ დარჩა საავადმყოფოში—37.

ქალაქის საბანაოთა ხარჯთაღრიცხვა. ქალაქის უმთავრეს ინჟენერის კოგნოვიცკის გამოანგარიშებით, ქალაქის საბანაოების მოსაწყობად მომავალ წელს საჭიროა—40.000 მანეთამდე.

პურის ნიხრი. ტფ. გუბერნატორმა უკვე დაამტკიცა პურის ნიხრი. ფურნეში გამომცხვარი პური ღირს: პირველი ხარისხისა—4 კაპ., მეორესი—$3^1/_2$, მესამესი—3, ქვავის პური—$2^1/_2$ კაპ. თონეში გამომცხვარი ღირს—პირველი ხარისხისა—$4^1/_2$ კაპ; მეორესი—4, მესამესი—3. მეპურენი მოვალენი არიან ყველა ხარისხის პური საკმარისად გამოაცხონ.

უპასპორტონი. 28 ივლისს პოლიციამ შეიპყრო ქალაქის მეთერთმეტე უბანში—6 უპასპორტო, პირველში—21, მეორეში—6, და მეექვსეში—10; სულ 43.

წერილი ზემო რაჭიდან

მთელ რაჭის მაზრაში არ მოიპოვება ისეთი ფულით მდიდარი სოფლები, როგორიც არიან ღები, ჭიორა და გლოლა. აქ თვითეულ სოფლის მცხოვრებთა $^5/_6$-ზე მეტი პირველ და მეორე გილდიის ვაჭრები არიან. მაგრამ... საერთოდ და მეტადრე ეროვნულ სწავლა განათლების მხრით ესენი მეტის მეტად ჩამორჩენილი არიან. ქართული ენა სრულიად ზედ-მეტ ბარგად მიაჩნიათ და ეროვნული სწავლა-განათლება უსარგებლოდ.

ზემო რაჭა ერთს მივარდნილ ადგილს წარმოადგენს. ის მოწყვეტილია საქართველოს დანარჩენ განათლებულ და კულტურულ ცენტრებს საბედნიეროდ მთელს საქართველოში ასეთს ადგილს ვერა ნახავთ, აქ ხალხი გადაგვარების გზას დასდგომია. დაუვიწყია მოგონებანიც კი, ბევრმა არც კი იცის, რას წარმოადგენდა საქართველო, წინად ყოფილა თუ არა აქ დამოუკიდებელი ცხოვრება და სხვ. ყველაფერი დავიწყებიათ და უბედურებაა ისიც, რომ ინტერესიც კი დაჰკარგვიათ გაიგონ და შეიგნონ რამე. ეჭვი არაა მკითხველს გაუკვირდება ეს ამბავი და იკითხავს, რაშია საქმეო?—

მთელი რაჭა ადგილის დიდს სივიწროვეს განიცდის, მეტადრე ზემო რაჭის სოფლებია ამ მხრივ აუტანელ მდგომარეობაში ამ სოფლებში ისე ვიწროდ არიან დასახლებული, რომ სახლების რიგსა და რიგს შუა ვერ ნახავთ ქუჩა 1 ნახ.—2 ადლზე განიერი იყვეს, რიგში კი ისეა სახლები სახლებზე წაყრილი, როგორც უბრალო ქვის ყორე. ასე გასინჯეთ: ერთ ან ორ დღიურის ოდენა ადგილზე ასიდან სამასამდე კომლია დასახლებული. კომლი შესდგება ხშირად ორმოცსამოც სულისაგან, საქონლის გარდა. მაგ. სოფ. გლოლაში ბელეიანთ ოჯახში სამოც-და-ექვსი ადამიანია. ზოგან მეტიც არის. სამოსახლო ადგილების უქონლობის გამო კომლი ვეღარ იყრება. ადვილი წარმოსადგენია თუ რამდენი სული ადამიანი იქნება მთელს სოფელში, სადაც 300 კომლი სცხოვრობს. ცხადია ამდენ ხალხს რაჭის ფრჩხილის ოდენა ადგილების მოსავალი ვეღარ გამოჰკვებავს. ამიტომაცაა აქაურები იძულებული არიან ნაყიდი პურით და სანოვაგით გაიკვებონ წლის ბოლომდე თავი. $^3/_4$ საჭმელ საკვების სა ნაყიდია—გარედან მოტანილი, თივა და შეშაა მხოლოდ საკმაო. ამნაირად თავის გამოსაკვებად ფულია საჭირო,—ფულის შემოსავლისთვის-კი აქაურებს ადგილობრივ არავითარი წყარო არ მოეპოვებათ. მეტი გზა არ იყო, არსებობის დასაცავად საჭირო იყო სხვა და სხვა ხელობისთვის მოეკიდნათ ხელი. უნდა ან ვაჭრობას მიჰყოლოდნენ, და ან სამსახურისთვის მიეყოთ ხელი, სამუშაოსათვის და ვაჭრობისათვის თავის სოფლებს გარეშე. ესენი გავიდნენ, რასაკვირველია, ჯერ მათთვის უმახლობელს ქვეყანაში—ოსეთში, ხოლო აქედან რუსეთის სხვა და სხვა ადგილებში და არა საქართველოში, როგორც ქვემო რაჭველები. რუსეთში კი, რომ ალებმიცემობა ეწარმოებინათ და ვაჭრობის ყოველგვარ ფუნქციების შესრულება შესძლებოდათ, მათთვის მიუცილებელი საჭირო შეიქმნა რუსული ენა და მათი დედაენა კი „გროშ-ფარადაც არ გაიყიდა“. ამნაირად დაიბადა ადგილობრივთა შორის **მხოლოდ** უცხო (რუსული) ენის შესწავლის იდეია-მისწრაფება და თავიანთ მშობლიურის დაგმობა, თან-და-თან გაქარწყლება. დედას შვილი ჩაუხუტებია გულში და იმის ნაცვლად, რომ მშობლიური „ნანინა“ უმღეროს, დაბადებიდანვე ამას ჩასჩიჩინებს: „ხომ იჭუკჭუკებ „პრაშტი-პრუშტს“? ღმერთო შემასწარ იმ ნეტარ დღეს“-ო, ასე სანატრელ ოცნებად და ღვთის სავედრებლად გადაქცეულა შვილის გადაგვარება. გახდება თუ არა ბავშვი 9 — 10 წლის, მაშინვე პეტერ[illegible]
უცხოეთში მიჰყავს, რომ რაც შე[illegible]
ძლება მალე და ადრე შეასწავლო[illegible]
ვაჭრული ანგარიშები და[illegible]
საჭირო უცხო ენა. ყველაზე უფრ[illegible]
იმ ახალგაზრდას აფასებენ, რომ[illegible]
ლიც რუსულად ორიოდე სიტყვ[illegible]
მოჩმახავს. სრულიად „ურუსულოს[illegible]
ხომ ცოლის შერთვის ღირსადა[illegible]
არა სთვლიან. თუმცა ასეთები დღე[illegible]
უკვე სულ არ მოიპოვებიან.

გარნა არა ნაკლებ სამწუხარო მო[illegible]
ვლენა: ამ ბოლო დროს აქაურებმ[illegible]
თან-და-თანობით გადასახლებაც შ[illegible]
მოიღეს ჩვეულებად, მაგრამ სად[illegible]
რა საკვირველია, იქ, „სადაც სიყ[illegible]
მითვე ჩვეულან“ და ოცნების მხ[illegible]
რედ წარმოუდგენიათ, შორს, უცხ[illegible]
ეთში, მთის გადაღმა და თავის სამ[illegible]
შობლო ალბათ შესაძლებლობით [illegible]
არ მიუხედ-მოუხედიათ თავის გარ[illegible]
შემო, თორემ რამდენი ხანია კ. [illegible]
გელოვანები თავიანთ ადგილებ[illegible]
გაყიდვას ეპირებიან და მყიდველ[illegible]
დაეძებენ. ეს ადგილები — ზომი[illegible]
13000 დესეტინა—მდებარეობს სვ[illegible]
ნეთსა და ს. ღებს შუა სამხრეთა[illegible]
ლეხარამდე ჩადის და ძალზე მდ[illegible]
დარია, როგორც ხე-ტყით ისე სა[illegible]
თიბ ველებით; აგრეთვე ჰაერითა დ[illegible]
მდებარეობით: ის ძლიერ წააგავ[illegible]
ზემო რაჭის ადგილებს. განა ამაზ[illegible]
უკეთესი და მეტი ხელსაყრელი შე[illegible]
თხვევა იქნებოდა, ან იქნება რო[illegible]
დისმე რაჭველებისთვის? როცა ამა[illegible]
ეუბნებიან—ადგილები იყიდება სუ[illegible]
იაფად, ტფილისის გუბერნიაში დ[illegible]
საქართველოს სხვა ნაწილებში დ[illegible]
რაკი აქ ასეთ ადგილის სივიწროვის[illegible]
და სიძვირის გამო გაჭირვებულო[illegible]
სცხოვრობთ შეიძინეთ ის ადგილ[illegible]
ბი და გადაესახლეთ იქ—ო. ესენ[illegible]
უარს აცხადებენ და საბუთად მოჰ[illegible]
ყავთ ის, რომ ჩვენ, რაჭის ჰაერ[illegible]
შეჩვეულნი ვერ ავიტანთ სხვა ქ[illegible]
ყნის ჰაერს, თუ ასეთივე მთა ადგ[illegible]
ლები არ იქმნაო,—და აი, ბატონ[illegible]
აგერ, ყურის ძირში სწორედ ის[illegible]
თივე ადგილები, როგორც დღ[illegible]
დასახლებული რაჭა. კ. კ. გელ[illegible]
ვანებმა შარშან გაზ. „დროებ[illegible]
საშვალებით გაუზიარეს ქართველ[illegible]
ბას, ამ ადგილებზე დაწვრილებ[illegible]
ცნობანი და გვპირდებოდნენ, რო[illegible]
ისინი ქართველებს უფრო იაფ[illegible]
დაუთმობენ ადგილებს, ვიდრე სხ[illegible]

პროფესორ ერლიხის საშუალება ათაშანგის წინააღმდეგ „606“.

ბევრი იბრძოლა, დასჭირდა კაცობრიობას, სანამ კულტურის დღევანდელ საფეხურს მიაღწევდა; განვლო დიდძა ხანმა. რომლის განმავლობაშიც მტკიცდებოდა და იზრდებოდა ადამიანის აზრი; სანამ უძლური ცხოვრებასთან ბრძოლაში, საბრალო, უსამზღვროდ სუსტი, გარემო ბუნებისაგან სრულიად დამოკიდებული ადამიანი მიაღწევდა იქამდის, რომ ბუნების მეფე გამხდარიყო. ბევრი მტერი ჰყავდა მასა და მათ შორის აქამდის მისთვის უფრო საშიშია ის უჩინარი ბაცილები, რომლებიც მილიონობით ახვევია ჩვენს ორგანიზმს, რომლებთან საბრძოლველადაც უნდა გამოსწყობოდა ჩვენი ორგანიზმი ათასი საუკუნის განმავლობაში. ჩვენი ორგანიზმის შიგან მომზადებასა, შეგუებას მათთან საბრძოლველად გარედან დამხმარე საშუალებებიც გამოიგონა ადამიანმა. მკითხველებს ეხსომებათ პრ. მეჩნიკოვის გაბედული და თამამი იმედი ადამიანის უკვდავებაზედ. მედიცინას დიდი მომავალი მოელის და დიდი ვალი აძევს კაცობრიობის წინაშე, და უნდა ვიმედოვნოთ, რომ ის ამ მოვალეობას შეასრულებს კიდეც.

მიმდინარე წელი მედიცინის ისტორიაში ძვირფასი შენიშნებით აღინიშნება. წარსულ წლის ნოემბერში პროფესორმა ერლიხმა შეამზადა ახალი პრეპარატი — მიშიაკოდიამიდოარსენობენზოლი — რომელსაც მოკლედ 606 ეძახიან და რომელიც მსწრაფლადა და ნამდვილად მოქმედობს ათაშანგის სპიროხეტებსა და მისს მონათესავე მემქცევ ცხელების სპირილლებზედ. როგორც დაკვირვებამ გამოარკვია ამ პრეპარატს ის თვისება აქვს, რომ ცოცხალი ორგანიზმის სისხლს სწმენდავს, უნაყოფოს ხდის მავნე ელემენტებს მასში. ათაშანგიანებს ამ პრეპარატს უშვებენ სხეულში 0,4 ან 0,7 გრ. ან სისხლის მისაქცევ ძარღვში (ვენაში) ან კუნთში. პრეპარატის ძარღვში შეშვების შემდეგ ავადმყოფს საშინლად გააციებს ხოლმე და სიცხესაც უმატებს; კუნთში როცა უშვებენ კი ძალიანა სტკივა, ისე რომ, თუ უკანა დუმაში გაუკეთეს წამლობა, ავადმყოფი 5—6 დღეს ვეღარა ჯდება. რომ მტკივნეულობა შეასუსტონ, ხმარობენ ეხლა ნოვოკაინს, მაგრამ მისი მოქმედება მხოლოდ რამდენსამე საათს გასტანს ხოლმე.

თეორეტიულად ინფექციონურ ავადმყოფობათა წამლობის საკითხი ძალიან უბრალო და მარტივია. თუ ადამიანს ორგანიზმში, სხეულში შხამი უდგია, უნდა იმავე ორგანიზმში შევიყვანოთ შესაფერი წამალი, რომელიც იმ შხამს ძალას გამოაცლის და უვნებელსა ჰყოფს. თუ ორგანიზმში მიკროსკოპიული, თვალით უხილავი პარაზიტები მილიონობით ირევა, უნდა ჩვენ ეს პარაზიტები დავხოცოთ და ორგანიზმიც გამთელდება, გასაღდება, მორჩება. მაგრამ იმათი დახოცვა ისე უნდა მოვახერხოთ, რომ თითონ ორგანიზმს ამითი არაფერი დავუშავოთ, რომ ამ შხამ-მომკვლელმა (противоядіе) პარაზიტებთან ერთად ორგანიზმის უჯრედებიც არ მოკლას. „თუ თქვენ თაგვი ჩაგიყლაპავთ“, ამბობდა ხოლმე ცოტა მოუხეშავი ხუმრობის კილოთი ცნობილი პროფესორი ზახარინი, „ის ხომ არ იქმნება რომ კატაც ჩაყლაპოთ, ვითომ თაგვი დაალრჩოსო, რადგანაც თქვენ მაშინ, თუ თაგვისაგან არა, კატისაგან მაინც დაიღუპებით“. ამიტომ საჭიროა, როგორც ამას პრ. ერლიხიც ამბობს, რომ საშუალება იყოს პარაზიტოტროპიული და არა ორგანოტროპიული, ე. ი. რომ მან მხოლოდ პარაზიტები ხოცოს, ორგანიზმს კი არაფერი არ უნდა დაუშავოს. და, მაინც კიდევ თეორიულად, ეს სრულიად შესაძლებელია. მართალია, შხამი რომელიცა ჰკლავს მიკროორგანიზმებს, პატარა ორგანიზმებს, მაინც კიდევ შხამად დარჩება იმ უჯრედთა დიდი ჯგუფისთვისაც, რომლებისაგანაც არსებითად შესდგება ადამიანი. მაგრამ ესა თუ ის ქიმიური ნივთიერება, ესა თუ ის საშუალებანი, როგორც დამტკიცებულია, განიცდიან ცნობილ ამორჩევით ნათესავობას, ცნობილ მიდრეკილებას მხოლოდ ზოგიერთს უჯრედებისა, ქსოვილებისადმი (ткани), ზოგიერთს მხოლოდ ერთუჯრედიან და სახელდობრ ცოცხალ ორგანიზმებისადმი—სპიროხეტებისადმი, ტრიპანოზომებისადმი, რომლებიც იწვევენ ავადმყოფობას ათაშანგით, ჰაობის ციებით, შემქცევ ცხელებით (возвратная горячка), ძილის დაცემით (сонная болѣзнь) და სხვა. და ყოველთ უწინარეს ისინი იქა მოქმედებენ, სადაც დაიბუდებენ (локализуются). ესე იგი თუ წამლობითი საშუალება ანუ ქიმიური ნივთიერება, როცა მას ორგანიზმი შეიწოვს, ორგანიზმის მხოლოდ ზოგიერთ ნაწილებში მიდის და სხვებს არ ეხება, მიდის მაგალითად რომელსამე ჯირკვლებში, მაგრამ ტვინში ან გულის კუნთში კი არ იბუდებს, არ შედის, მაშინ ის თავისს მოქმედებას ორგანიზმის მხოლოდ იმ ნაწილებზედ იჩენს, რომლებშიაც არსებობას ვამჩნევთ.

ერლიხმა მეორე დებულებაც დაადგინა, რომ თუ წამლის ის რაოდენობა, რომელიც სხეულში შეგვყავს, საკმაოდ დიდი არ არის, რომ უცბად ყველა პარაზიტები გასწყვიტოს, ყველა შხამიანი დაწყებულებანი, შემდეგში, წამლის იმავე რაოდენობის განმეორებით ხმარების დროს, პარაზიტები ეგუებიან, ეთვისებიან წამლობით საშუალების საწინააღმდეგო სამოქმედოდ, რის გამოც წამალი ძალასა და მოქმედების უნარს სრულიად ჰკარგავს. ამას უნდა დავუმატოთ კიდევ ორგანიზმის რედუქციონური, აღმადგენელობითი თვისებები, რომლებიცა სცვლიან ხმარების დროს წამლობითი პრეპარატის წმინდა ლაბორატორიული გზით პირველადვე დადგენილ თვისებებს. ერლიხის ერთმა შეგირდმა ნახა, რომ სწორედ ეგრედ წოდებული მიშიაკის ტრეხატომიური შეერთებანი დიდი პარაზიტო-ტროპიული ე. ი. მიკროორგანიზმების დამხოცი თვისებებით არიან აღჭურვილნი. მეორემ კიდევ, იაპონელმა ექიმმა გატამ—რომ ამ შეერთებებში ყველაზედ ძლიერი, სპეციფიური და ამავე დროს უვნებელი ორგანიზმის უჯრედებისათვის—იმ ენდიოქსიდიამიდოარსენობენზოლია, რომელიც ერლიხის ლაბორატორიაში რიგზედ ექვსას მეექვსე ნომრად იწოდება.

ამგვარად ძველი თერაპია, ემპირიული, დაფუძნებული ცდაზედ, კლინიკურ დაკვირვებაზედ და ჩვეულებებზე, იძულებულია ეხლა ადგილი დაუთმოს ახალს თერაპიას, რომელიც მეცნიერულ, თეორეტიულ საფუძველზეა აშენებული, ადგილი დაუთმოს ექსპერიმენტალურ თერაპიას, რომელიც ორს ნაწილად იყოფა: სერო-თერაპიად და ხემოთერაპიად.

სეროთერაპიის საფუძველი დაუდო ბერინგმა, როდესაც ის ისწავლიდა ანტიტოკსინზედ, თვით ორგანიზმისაგან თავისი ძალებით შემუშავებულ შხამ-მომკვლელებზე, (противоядіе) ანტისხეულებზე. ამიტომ იგი სარგებლობს წინადვე დამზადებულ ანტიტოქსიურ შრატის ჰანში შეშხაპუნებით, ორგანიზმში შხამის მომკვლელ საშუალებათა შეყვანით. ხემოთერაპია ცდილობს ორგანიზმში იმგვარი ქიმიური ნივთიერება, იმგვარი წამლობითი საშუალებანი შეიყვანოს, რომლებიც სპეციფიურად მოქმედებენ, ჰკლავენ ამ ავადმყოფობასა და თვით ავადმყოფს კი არასა ვნებენ.

პროფ. ერლიხის ამ წამალს—დიოქსიდიამიდოარსენობენზოლს წინ უძღოდა ამ რამდენიმე წლის წინად ამავე ხემოთერაპიის პრინციპზედ დაფუძნებული ატოქსილი, შემდეგ არსაცეტინი, სომინი, სპირარზილი (arsenophenylglyctn). ყველა ესენი კარგად მოქმედობდნენ, ჰხოცავდნენ პარაზიტებს ადამიანის ორგანიზმში, მაგრამ ცუდი ის იყო, რომ ისინი ამავე დროს ადამიანსაცა ვნებდნენ, იმავე დროს ორგანოტროპიულიც იყვნენ. ატოქსილის მაგალითად მიდრეკილება აქვს თვალის ნერვების უჯრედებთან, რის გამოც ხშირად ადამიანს აბრმავებდა. სპირარზილი კიდევ უცებ სიკვდილს იწვევდა ხანდისხან.

რამდენადაც ამ ცოტა ხნის დ[illegible]
კვირვებამ გამოარკვია, პროფ. ე[illegible]
ლიხს ეს ნაკლი თავისი პრეპარატი[illegible]
თვის თავიდგან აუცდენია. იმი[illegible]
წამალი ხოცავს მხოლოდ მავნე მ[illegible]
როორგანიზმებს, რაც შეეხება ად[illegible]
მიანის ორგანიზმის უჯრედებზე[illegible]
მოქმედებას, ამ მხრივ ის სრული[illegible]
უვნებელი უნდა იყოს. წარსუ[illegible]
ივნისს ბერლინის საექიმო საზოგ[illegible]
დოებაში, როგორც ატყობინებ[illegible]
„რუსკი ვრაჩ“-ს, ვირხოვის სახელ[illegible]
ბის საავადმყოფოს ათაშანგური გ[illegible]
ყოფილების გამგემ ექიმმა ვეშე[illegible]
მანმა მოხსენება წაიკითხა ამ ახა[illegible]
პრეპარატის შესახებ. ამ წლის მა[illegible]
ტიდგან ამ საავადმყოფოში 80 ათაშ[illegible]
გით ავადმყოფი წამლობდა პრო[illegible]
ერლიხის პრეპარატით—ექვსას ექ[illegible]
სით. მომხსენებელმა შემდეგი კი[illegible]
ხვები დასვა: 1) მოქმედებს [illegible]
არა სპეციფიურად პრეპარატი 6[illegible]
ათაშანგის წინააღმდეგ, და [illegible]
მოქმედებს, სჯობიან თუ არა [illegible]
ამ მხრივ სხვა აქამდის ცნობი[illegible]
საშუალებებს? 2) სამუდამოდ [illegible]
ჩენს თუ არა ახალი პრეპარა[illegible]
ათაშანგს? პირველს კითხვაზედ [illegible]
შეუმანი დამტკიცებით უპასუხ[illegible]
ექვს გარეშეა, რომ ახალი საშუალ[illegible]
ბა, „606“, ათაშანგის ყველა ხანა[illegible]
მსწრაფად და ნამდვილად მოქმედობ[illegible]
როგორც ვერც ერთი იმ საშუ[illegible]
ლებათაგანნი, რომლებიც აქამდ[illegible]
არჩენდნენ მასა. ძალიან გაძლიერ[illegible]
ბული ათაშანგი 5—14 დღემდე [illegible]
წამლის მხოლოდ ერთი შეშხაპუნ[illegible]
ბით სრულიადა ჰქრება. უფრო [illegible]
საოცარია მისი მოქმედება ახა[illegible]
ათაშანგის პირველსა და მეორე [illegible]
ნებში. მომხსენებელმა აჩვენა რა[illegible]
დენიმე გაძლიერებული ათაშანგ[illegible]
ავადმყოფი, რომელსაც ვერცხლ[illegible]

ბს და განსაკუთრებულ ყურადღებას ამაზე ითხოვდნენ რაჭველებიდან, როგორც უმახლობელს, უმიწაწყლო გლეხებიდგან. მაგრამ, ჩვენ დიდ შეცდომად ვსთვლით ადგილობრივთა მხრით, რომ ისინი ძალიან გულგრილად მოეპყრნენ ამ გარემოებას. ქ. ქ. გელოვანები თავის ადგილს დესეტინას 25 მან. აფასებენ, დარწმუნებული ვარ, რომ ეს ადგილი სადმე მთის გადაღმა ან თერგისა და ან ყუბანის ოლქში რომ იყოს, ზემორაჭველები ხუთ-ექვს თუმანსაც მისცემდნენ დესეტინაში, აქ-კი ვერ მოურიგდნენ და თავი მიანებეს. ეხლა როგორც შევიტყეთ, გელოვანებს რუსები ევაჭრებიან და მგონი არც გაუშვებენ ხელიდან თუ რაჭველები დროზე არ უშველიან საქმეს. გელოვანებიც მგონია არ გადავლენ თავიანთ სიტყვას და ქართველ გლეხობას უფრო იაფად დაუთმობენ ადგილებს, ვიდრე უცხოელებს. რაჭველები სხვაგან, საქართველოს გარეშე რჩეობენ გადასახლებას და ყურადღებას კი არ აქცევენ იმას, რომ ტურფა ადგილების ხელში ჩასაგდებად შორეულები საქართველოსაკენ ეშურებიან. სამწუხარო ისიც არის, რომ რაჭველებს სახსარიც მოეპოებათ, შეუძლიანთ მამულის შეძენა, თავიანთი ცხოვრების მშვენივრად მოწყობა. მაგრამ გადაგვარების გზაზედ დაქანებულან და გაურბიან თავიანთ სამშობლოს. სადღაც მთის გადაღმა ეძიებენ ახალს სამშობლოს, ათასობით იქ სახლდებიან. არ იციან, რომ იქ ისინი გაჰქრებიან და მათი ვინაობის კვალი ამოიშლება. შეიძლება არაფერი არ გვეთქვა, რომ რაჭველების გადასახლებას არ მოსდევდეს ეროვნული სახის დაკარგვა, რომ შეეძლოთ მტკიცედ დაიცვან თავიანთი ეროვნული ინდივიდუალობა, მაგრამ სავალალო ის არის, რომ ესენი თითო-ოროლად იბნევიან უცხოეთში და, რასაკვირველია, უფრო მალე დაჰკარგავენ თავიანთ ბუნებრივს, ეროვნულ სახეს, გადამახინჯდებიან და ქართველი დეგენერანტები უცხოეთის ორცმეტ-მუწუკებად გადიქცევიან...

ადგილობრივ საზოგადოებას რომ ცოტაოდენი განვითარება და ეროვნული თვითშეგნება და თავის ქართველობის სიყვარული ან დაფასება ჰქონდეს, უცხოეთში არ გადიკარგებოდა თავის მატერიალურ ავლადიდებით, თავიანთ სამშობლოში თავისუფალ ადგილ-მამულს თითონვე დაეპატრონებოდა და სხვის საწიწკნად არ გახდიდა. მაგრამ სად არის ამის შეგნება? და ან ეროვნული სული როგორ ჩაედგმის იქაურებს, როდესაც არც კი იციან, არსებობს თუ არა ქართული გაზეთი ან ჟურნალი. ამათ რუსეთში აქვთ საქმე და იქაური ამბავი უფრო აინტერესებთ, ხოლო ტფილისში, ამათი აზრით: „რა იციან რუსეთში რა ხდება“.

ი. გ—ია.

პატარა ფელეტონი

დღიური

11 ივლისი

გახსოვს, მკითხველო, ამას წინად რა ამბავი იყო ჩვენს პრესაში? ეძებდნენ, სად დაიკარგა ქართველთა ნიჭი—გენიოსობა, რომ ჩვენი ლიტერატურა ასე დაეცა და ხელოვნებას აღარ აზის დიდების დაღი.

ბევრი რამ ითქვა.

საქმე კი რა ადვილი გადასაწყვეტი ყოფილა!

მოგეხსენებათ, აზრის ფიზიოლოგიური მიზეზი—სისხლია.

სისხლს კი აკეთებს კუჭი.

კუჭი მაძღარი, ამოვსებული, არა მშიერი და მომუშავე ენერგიული.

და ცანა ამ გვარი ლამაზი და მშვენიერი კუჭი ქართველ მოღვაწეს არ ენატრება?!

დიაღ, შილლერის ფრანცისა არ იყოს, ყველაფერი კუჭის ბრალია.

ვით წარმოიდგენს მაგალითად ჩვენი მწერალი ცოცხლად და ნათლად ჩვენი მამულის დიდსა წარსულსა და დიდებულსა მომავალსა!

როდესაც თავში დააპირებს აზრი ჩასახვას, ტვინი სისხლს ითხოვს, დასუსტებული კუჭი კი მას ველარ აწოდებს, სწყდება შუაზედ, იკარგება დიადი აზრი.

ან ვთქვათ დაიწყო ქართველმა ფიქრი კანტის კატეგორიულ იმპერატივზედ: ფიქრი ღრმა, დიდი და ძლიერი.

და სწორედ იმ დროს, როს ფიქრთა ზღვის დიადსა ტალღებს შეერევა და ეს-ეს არის გადასწყვეტა დიდი საკითხი, სისხლი აკლდება, ტვინის ძარღვი ნელა დუნდება, სწყდება შუაზედ ფიქრთა სრბოლა და დიდებული ბუნდოვანდება უეცრად აზრი, უცბადვე ჰქრება.

ცოტა ხანია რაც აქ მოველ უცხოეთიდგან, ვნახე ქართველი: რედაქტორი, თანამშრომელი, მსახიობი და მწერალი, ორივე ერთად და ბევრიც სხვანი.

ყველა მათგანი კუჭს უჩიოდა და იძახოდა, ვიღაც კეთილს არ გაემართა თუ იმისთვის მანეთით ხელი ამ მოკლე ხანში, გაჯავრებული აღარას სჭამდა და აბრამისკენ იზავდა პირსა.

სტუდენტი ვნახე მედიკური ფაკულტეტისა. თავისი თავი იმ საბრალოს ქართველი მწერალ-მოღვაწედ მოჰქონდა.

ჩაჰკვირვებოდა ჩვენს ცხოვრებას და ასე მითხრა:

„რომ გავათავებ უნივერსიტეტს უსათუოდ რამდენიმე წლით რუსეთს დავრჩები. იქ მე გავიძლობ კარგად კუჭსა და სამუშაოდ საქართველოში ისე წავალო“.

დიდებული აზრია! დაკვირვება—დაფიქრებით აღმოჩენილი.

იქ იყო ერთი ის ის იყო გამოჩეკილი ინჟენერი, რომელიც ამ აზრს დასდგომოდა უკვე დიაღაც!

ეჰ!...

„აზრი შექმუნდა, სულსა და გულს ექვი მერევა“

და ხშირად ვფიქრობ, როს წარმოვიდგენ ამ გვარ მდგომარეობის.

„ნუ თუ ვირწმუნო, რომ არსებობს და არის ღმერთი?“

ქართველ მოღვაწედ რად არ მისცა მაშ აქლემის კუჭი.

როგორ გადატრიალდებოდა მაშინ ჩვენი ბედი, აბა იფიქრე, მკითხველო.

ე—ეჰ!...

12 ივლისი.

კვლავ ტფილისში ვზივარ; ცხელა, როგორც ჯოჯოხეთში და ისეთი მოწყენილობაა, თითქოს ადგილობრივი რუსული გაზეთები თავით ბოლომდის გადაგეთვალიერებინოს, ან რომელიმე მთავარს ელექტრო-ჰომეოპატიაზედ თქვენთვის ლექცია წაეკითხოს.

სიცხის შიშით კარზედ ვერ გავდივარ. ფანჯრიდგან ვხედავ მელანქოლიური სახით ვიღაც ორი ადამის ჩამომავალის მინამგზავსი სულ ჩემსკენ ეცქირება. ეტყობა, თავისს მოწყენას ამითი უნდათ წამალი დასდონ. მე კი ეს უფრო ნერვებს მიშლის და სულს მიხუთავს. შემჯავრდნენ მთელი ჩემი არსებით. ალბად იმათაც შევჯავრდი, მაგრამ მაინც მიცქერიან. ასეთია ცხოვრების კანონი.

13 ივლისი.

მოწყენილობა ერთით კარგი ყოფილა: ფიქრსა და წერას ვეჩვევი. გადავწყვიტე რვეული მეყიდა და ჩემი აზრები და ნაგრძნობი შიგ მეწერა. იქნებ ოდესმე რომელიმე ქართველ მწერალის შეხვედროდა ჩემი დღიური და მშვენიერი მოთხრობა დაეწერა „უიალქნოდ“.

დღიურის წერამ სჯას შემაჩვია:

ეხლა მაგალითად ჩემთვის ცხადია, რომ საქართველოში დიდი ამბები ხდება. მთელი ძველი ივერია ორ ბანაკად გაიყო: კუკუესტებად და გუგუესტებად. ამბობენ, საქართველოს ბედი და უბედობა იმაზეა დამყარებული თუ რომელი მათგანი გაიმარჯვებსო.

ვიღამაც მითხრა, ხალხს ეს საკითხი დიდი ხანია გადაწყვეტილი აქვსო. იმას ეგონა დავუჯერებდი!... რა ბიჭი ნახა, და!...

16 ივლისი.

რა ხარ, მკითხველო, შენა, მოხარშულისტი თუ ნადულისტი. მე კი აქამდის ვერ გადამიწყვეტია რომელს მივემხრო. მგონი რომ უფრო მოხარშულისტებს სჯობიან მივემხრო. ამ სიტყვებს ჩვენა ვხმარობთ მხოლოდ ხოლერობის დროს, რადგან ისე წყლის დალევა (თუ სმა, აქაც ვერ გადამიწყვეტია) აკრძალულია. მაშასადამე უნდა ისევ მოხარშულისტი ვიყო, რადგანაც ჩვენ ხოლერის ვიბრიონებსა ვხარშავთ და მერე ისე ვპ... უკაცრავად, კინაღამ სხვა სიტყვა წამომცდა, „ვლევთ“ ხოლმე. მაშ ასე, მოხარშულისტი გავხდი (ტფილისის სიცხეში მოდი და ნუ გახდები მოხარშულისტი).

მაშ, გაუმარჯოს მოხარშულისტებს.

გ. ნ—ძე.

წყლიი (ртуть) სწამლობდნენ წინად, მაგრამ ვერ მოარჩინეს; ამ ახალი წამლის შეშხაპუნებამ კი ადგილობრივი მოვლენები მოარჩინა და საერთო მდგომარეობა ორგანიზმისა გააუმჯობესა. უფრო საინტერესო შემთხვევაა: ავადმყოფს 23 წლისას შვიდი თვის წინად პირველად გამოაჩნდა ათაშანგი, ოთხი თვის შემდეგ ტანზედაც დააყარა; 1909 წლის 28 გიორგობისთვიდგან 1910 წლის მარტის ნახევრამდის 35 ჯერ შეუშხაპუნეს სალიცილის რტუტი და კალომელი, უკანასკნელი სამი თვის განმავლობაში ავადმყოფი უჩიოდა მუხლების სახსრში (сустав) ტკივილს. 5 მაისში ეს ავადმყოფი ვირხოვის საავადმყოფოში მიიყვანეს. მისი ორგანიზმის მდგომარეობა ძალიან საშიში იყო: სუსტი იყო, ისე გამხდარიყო, რომ ადამიანის ჩონჩხს მოაგონებდა კაცსა. სახეზედ და ტანზედ აბაზიანის ტოლა იარები ეყარა, იარები ჰქონდა ცხვირში, ცხვირის ხარიხაც (перегородка носа) გახვრეტილი ჰქონდა; ტკივილების გამო ავადმყოფს საჭმლის ჭამა არ შეეძლო—ყლაპას უშლიდა მაჯა ძალიან სუსტად უცემდა. ავადმყოფის მდგომარეობა იმდენად ცუდი იყო, რომ ჯერ ვერა ბედავდნენ ახალი საშუალებით დაეწყოთ წამლობა. ბოლოს 24 მაისს გადაწყვიტეს და შეუშხაპუნეს 0,4 გრამ. ახალი პრეპარატისა. ორი-სამი დღის შემდეგ უკეთესობა შეეტყო, ორი კვირის შემდეგ ავადმყოფი შესამჩნევად მოკეთდა, კარგადა და თავისუფლადა სჭამდა, დადიოდა და 20 გირვანქა მოემატა. მემკვიდრეობით ათაშანგიან ბავშვებს უწამლეს [illegible]ითი და ყველანი კარგად არიან.

[illegible]არჩენს თუ არა სამუდამოდ ათაშანგიდან ახალი პრეპარატი, ამ საკითხზედ, უთქვამს ვეშელმანს, ჯერ არ შეიძლება პასუხის მიცემა, რადგან დაკვირვებისთვის დრო ჯერ ძალიან ცოტა იყო. შემდეგ ამ მოხსენების შესახებ ბაასის დროს სხვა ექიმებმაც ილაპარაკეს ექვსას ექვსის კარგ სამკურნალო თვისებებზედ და შემდეგ პროფ. ერლიხს ბერლინის ექიმებმა დიდი ოვაცია გაუმართეს.

ავსტრიის გაზეთებმაც შეგვატყობინეს, რომ ვენის პროფესსორმა ათაშანგის სპეციალისტმა ექიმმა ცეისლმაც სცადა ეს წამალი. ფრანციოსების საავადმყოფოს ათაშანგის განყოფილებაში და ყველგან კარგი შედეგები მიიღო. 7 ივნისიდან პრ. ცეისლის განკარგულებაში 22 ავადმყოფი იყო, რომელთაც იმან პროფ. ერლიხის წამალი შეუშხაპუნა. წამლობის დროს ყურადღება იყო მიქცეული როგორც ავადმყოფის გულსა ისე საერთო მდგომარეობაზედ. რომ ორგანიზმისთვის ამ წამლობას რამე ვნება მიეყენებინოს, ამას პროფესსორი უარსა ჰყოფს. მხოლოდ ცეისლი ამბობს, რომ წამლობა არ უნდა დაიწყონ, თუ ავადმყოფის თვალში რამე ზიანი არისო. ამიტომ ცეისლი ურჩევს ყოველი წამლობის წინ უთუოდ ავადმყოს გაუსინჯიან როგორც თვალის ნერვები, ისე საერთო მდგომარეობა. „ეხლა უკვე შეგვიძლიან, ასე ათავებს პროფ. ცეისლი თავისს ანგარიშს, „ერლიხის გენიოსობას მადლობა უძღვნათ და მისი წამლის ხმარება დავიწყოთ სიფრთხილით“.

რაისერის ბრესლავის კლინიკაში 100 ავადმყოფზედ სცადეს ეს ნაბიჯი და შედეგები ყველგან ხელსაწყობი და კარგები იყო. თვით ავადმყოფობის გაძლიერების დროსაც ათაშანგის მოვლენები ჰქრებოდნენ. თუმცა რაისერი კერძო შემთხვევებსაც აღნიშნავს ავადმყოფობის შებრუნებისას, მაგრამ ამას თითონვე ხსნის ორგანიზმში ცოტა წამლის შეყვანით.

პროფ. ნეისერიც აღნიშნავს ამ პრეპარატის კარგს სამკურნალო თვისებებს. შრეიბერი და გოპპე აცხადებენ, რომ 150 ახალ ათაშანგიან ავადმყოფს უწამლეს და ყველას ჩქარა გაუქრა ავადმყოფობა.

რუსეთის ექიმებიც დიდს ყურადღებას აქცევენ 606. სამხედრო-საექიმო აკადემიამ თავისი ივანოვი და მისი ასისენტი პავლოვი გაგზავნა ერლიხთან ამ პრეპარატისა და მისი მოქმედების შესასწავლად.

აპალი პრეპარატით სწამლობენ პეტერბურგშიც კალინკინის საავადმყოფოში, რომლის უფროს ექიმად პროფესსორი კულნევია. პროფესსორს კულნევს სხვათა შორის უთქვამს: „იმ თვითგრძნობიერებიდან, რომელსაცა ჰგრძნობენ ჩემი ავადმყოფები, მე შემიძლიან გადაჭრითა ვსთქვა, რომ ათაშანგის წამალი უკვე ნაპოვნია. პირველი შეშხაპუნების შემდეგ ავადმყოფი უკვე გაცილებით კარგადა გრძნობს თავსა. საკითხი მხოლოდ ის არის ამ ავადმყოფობის ყველა განვითარების საფეხურს მოარჩენს ეს წამლობა, თუ არა. ამაზედ პასუხი მხოლოდ სამი წლის შემდეგ შეიძლება მისცეს კაცმა“. ექიმმა ივერსონმა, რომელიც დიდი ხანია ამ პრეპარატითა სწამლობს, და პოფესსორმა პეტერსენმაც სთქვეს, რომ მათი სწამთ ამ წამლის საუკეთესო საკურნალო თვისებები. ამ ჟამად ეს წამალი ძნელი საშოვია, რადგანაც მისი მომზადება იცის და შეიძლება მხოლოდ თვით პროფ. ერლიხის ლაბორატორიაში; ამიტომ იშვიათად უგზავნის ვისმე ამ წამალს, რადგანაც არც იმდენი მომზადება შეუძლიან ერლიხს, რომ ყველას, ვისაც სურს ამ წამლის გამოცდა, გაუგზავნოს; თან პროფ. ერლიხი ძალიან ფრთხილად ექცევა თავისს გამოგონებას და უგზავნის მხოლოდ გამოცდილსა და გამოჩენილ ექიმებს. რუსეთში ის ჯერ-ჯერობით ძალიან ცოტა აქვთ.

ამ გვარად თითქმის ყველა პროფესორმა ექიმებმა ეს პრეპარატი 606 იცნეს ერთს საუკეთესო საშუალებად ათაშანგის წინააღმდეგ საბრძოლველად. მედიცინამ, ეჭვს გარეშეა, დიდებული სამკურნალო საშუალება შეიძინა, პროფ. ერლიხმა დიდი ნაბიჯი გადაადგმევინა წინ მეცნიერებას, თუმცა ჯერ კიდევ დიდი შრომაა საჭირო, რომ საუკეთესოდ და ნამდვილად გამოირკვეს მთელი ის დიადი თვისებები, რომლები კა აქვს ამ პრეპარატს, მისი მოქმედების სამზღვრები, და ან თუ აქვს რამე ადამიანის ორგანიზმს თავის მავნებელი თვისება. მართალია ათაშანგის მოვლენებს ამოაჩენს, როგორც ამის ამტკიცებენ მრავალი პროფესორი და ექიმი, მაგრამ საჭიროა კიდევ მრავალხნობითი დაკვირვება. ეს მით უფრო, რომ ათაშანგის მოვლენათა გაქრობა და თითონ ათაშანგის გაქრობა, როგორც ღრმად ქრონიკული, ხანგრძლივი ავადმყოფობისა, სრულიად სხვა და სხვა.

სექტემბერის შუა რიცხვებში მოხდება კენიგსბერგის კრება ექიმებისა, სადაც ეს საკითხი უფრო გამორკვეული იქმნება.

გ. ნამორაძე.

მოწერილი ამბები

ს. ბრეთი. (გორის მაზრა) კაი ხანია ბრეთზე არა თქმულარა ჩვენს გაზეთებში, არა გვსმენიარა იმის აგკარგიანობაზე,

ჭინახული ჯერ ისევ ფეხზე იდგა, რომ ხმა გავარდა: ჩაიქცევა ქართლი მოსავლითა, ეხლა კი გაძღება სოფელი და წინაწლების მოუსავლობით გატეხილი გული გლეხს გაუმთელდებაო.

მართლა და ყანები მაისში მშვენიერი და სასიამოვნო სანახავი იყო, მაგრამ ქვენა-ქარმა უდროვოდ დაჰბერა და მოუსვლელი პური გამოახმო. მკის დროს გლეხმა თავთავი გასინჯა და სთქვა: „სანაკმაზეც რომ არა აქვს, პურიც ნაკლები იქმნებაო“. მოფშვნიტა ხელის გულზე თავთავი, დასთვალა მარცვალი და ამოიოხრა: „ეჰ, შე დალოცვილო ღმერთო რა შეგცოდეთო“.

მხვნელი არ შესცდა, სამი დღის დონიერ მიწაში მოვიდა 9 ურემი ძნა. დღიურზე სამი ურემი ძნა—დიდი მოსავალი უნდა იყოს. მაგრამ პური გამოვიდა 92 ფ. ე. ი. დღიურზე $30^1/_2$ ფუთი. მეორე მაგალითი:

დღიურ ნახევარ მინდვრის საშუალო მიწაზე მოვიდა სამი ურემი მსუბუქად დადებული ძნა. გაილეწა და გამოვიდა პური სულ 26 ფ. ე. ი. დღიურზე მოვიდა დაახლოვებით 17 ფ. წლის მოსავალი ერთს დღიურ ნაფუზრისა—30 ფ. და მინდვრის მიწისა 17 ფ. პური. აი ციფრები და წელს როგორი მოსავალიც არის, ეტყობა. ეს კია რომ ბზე ბევრია, მაგრამ მყიდველი არავინ არის.

სოფ. ძეილეთში, რომელიც ბრეთის საზოგადოებას ეკუთვნის, ხოლერა მძვინვარებს, ხალხი შეშინდა, აქეთ-იქით გაიფანტა, გაიხიზნა. ზოგი ბრეთში ჩამოსახლდა. ხოლერის გავრცელებას. ქართლში ხელიც უწყობა. მამასახლისებს ებრძანათ ფისგანაც ჯერ არს, რომ პატივი სოფლიდან გაიტანეთო. აქამომდე სადი ჭაერი სოფლისა ეხლა მოიწამლა და მოიმხამა; ცხარე მზისაგან დამწვარი ზედა პირი პატივისა საიმისო სუნს არ იძლეოდა; საკმაო იყო წყალში გათქვეფილი კირი გადაესხათ, რომ მისი სუნი უვნებელი გაეხადათ. ამის მაგიერ პატივი აირდაირია ზიდვის დროს, და, როგორც სოფლად ისე მინდვრად რასაკვრელია ჭაერი მოიმხამა, რაც ხელს შეუწყობს ყოველ ნაირ სენის გავრცელებას.

ი. ჯვალიშვილი.

—

სურამი. აწინდელმა სეზონმა დიდძალი ხალხი მიიზიდა, არ დარჩა თითქმის ცარიელი აგარაკი; სჭარბობს იმერლობა ფოთი და ქუთაისიდან. ხოლერა ჩვენშიც აპირებს ფეხის მოკიდებას 23 ივლისს დიდით გადაიცვალა ვიღაც უცნობი, გავრცელდა ხმა ხოლერით გადაცვალაო. სურამი სანიტარულ თვალსაზისრით ბევრს რამეს საჭიროებს. ჯერ არის და სახელგანთქმულ სურამის ციხეს ადამიანი ახლო ვერ მიეკარება, ვინაიდან მთელი სურამის ნაგავი და სიდამპლე იქ გადაუყრიათ. ქუჩებიც ნაკლებ ირწყვის, მტვერი აუარებელია. სადგურზე ხომ არ გაივლება. სადამოობით მატარებელს დიდ ძალი მგზავრი უხვდება. სუნი საცოდავ მდგომარეობაში აყენებს მოსეირნეთ.

რას აკეთებს სადგურის უფროსი თავისი შტატებით, თუ პაწაწკინტელა სადგურსაც ვერ მოუვლის.

დიდი ხანია სურამის მოხელენი მოელიან სანიტარულ კომისიას, ამ ჟამად მეჯვრისხევისკენ უფიალა. ალბად რომ დაზამთრდება, მაშინ მოაღწევს აქამდი: რაკი კომისიაზე ჩამოვარდა ლაპარაკი არ შეიძლება არ მოვიხსენიო, რომ მოელიან მეორე კომისიას, რომელმაც უნდა მოაწესრიგოს ებრაელთა დასახლების საქმე. ამჟამად სურამში მიწის მზომელია ებრაელთა უბნის დასამიჯნავად.

მეაგარაკეთ არ მოსწყინდებათ სურამში თუ ჯაბე სქელად აქვთ. ყოველ დღე იმართება წარმოდგენები, საცეკვაო სადამოები, საბავშვო სეირნობა და სხვ.

—

ს. ლამისყანა. 1892 წელში აქ იმდენად გაძლიერდა ხოლერა, რომ ხალხი სულ გაიხვეწა და თავის ქონება ღვთის ანაბარად დასტოვა. ეხლა რომ ცა ხოლერამ იჩინა თავი, ხალხი აღარ შეაშინა: არიან ისეთებიც, რომელთაც არა სჯერათ რომ უკვე გავრცელებული სენი ხოლერაა, მაგრამ რაც დრო გადის ასეთ ურწმუნო თომათა რიცხვი კლებულობს. ამ ჟამად სოფელში 8 ხოლერიანი ავადმყოფია გარდაცვლილა 4. ჩვენ ვლაპარაკობთ იმათზე, ვინც ვერ დამალა თავის ავადმყოფობა და ვინც მალავს გაჩენილ სენს, იმათი რიცხვი ღმერთმა უწყის. ისეთი პატარა სოფლისათვის (160 კომლია) როგორც ლამისყანაა, ზემოთ დასახელებული რიცხვი გარდაცვლილთა და ავადმყოფთა საგრძნობელია. უბედურებაა რომ სოფელი უპატრონოდ არის, გვშიშობთ, სენი ძლიერ გავრცელდება. სოფლის მოხელენი და ვითომ და სანიტარები თავ-მოჭრილსავით დადიან და ვერაფერს ახერხებენ ადმინისტრაციის მოხელენი ფაფხურობენ, ერთ-ორ კაცს შემოიღახავენ ხოლმე და თავის გზას გაუდგებიან, რომ სხვა სოფელშიაც ასეთი საქმე ჩაიდინონ. ექიმი აქ თვალით არავის უნახავს. მთელს ჩვენს რაიონში მოქმედობს ფერშალი კობლატაძე, რომელიც თავს არ იზოგავს დახმარება გაუწიოს ამოდენა სოფლებს, მაგრამ რას გახდება ერთი კაცის ძალა 2 და 3 ვერსის მანძილზე?! ამისთანა პირობებში დახოცილთა ბინები უდეზინფექციოთ რჩება; ამ ნაირსავე მდგომარეობაშია მათი საცვალი და ლოგინი, რომელსაც ხშირათ გასაშრობათ ღობეებზე გამოფენენ ხოლმე. ამასთან არა კმარობენ—ქელეხებზე ხელს არ იღებენ. ადგილობრივმა დვლელმა კარბელაშვილმა უკვე აცნობა გუბერნიის ექიმს ქიქოძეს სოფლის უმწეო მდგომარეობა და სამედიცინო დახმარება სთხოვა თუ ეს თხოვნა გასჭრის, თორემ სხვა ვერაფერი უშველის ლამისყანელებს. სოფლის ინტელიგენცია არაფერს აკეთებს ხალხს დახმარება გაუწიოს. აი თუ გნებავთ ავიღოთ ლამისყანა—აქ, მკითხველმაც კარგათ იცის, ეს ორი წელიწადია პატრონობს ყველასაგან ცნობილი ზუბიკო აბდუშელიშვილი. ხალხის შევიწროვებაში, გადასახადის მოკრებაში, მას კაცი არა სჯობია, და აბა ეხლა როგორ შეიწუხებს თავს და ან ექიმზე იზრუნებს ან წამალზე.

ლამისყანელი.

საგლეხო კოოპერატიული დაწესებულებანი შვეიცარიაში

10 ივლისს შვეიცარიაში გაიმართა საზოგადო კრება საგლეხო კოოპერატიულ დაწესებულებათა კავშირისა. როგორც ანგარიშიდან სჩანს, ამ კავშირში შედის 155 ამხანაგობა 12.160 წევრით. 1909 წლის განმავლობაში კავშირის ხელში გაუვლია 6.830,286 ფრანკს. ამხანაგობათა უმრავლესობა ერთსა და იმავე დროს სასოფლო-სამეურნოცაა და მწარმოებელიც. ამხანაგობა აწვდის თავის წევრთ საუკეთესო ხარისხის თესლებს, სასუქს, სამეურნეო იარაღებს და აგრეთვე სახლის საჭიროებისათვის გამოსადეგ მასალასაც. რამდენიმე საზოგადოება მხოლოდ ხილს აწვდის ამ კავშირს, ზოგი მწვანილს, ღვინოს, პურს და სხვ. მყიდველთა შორის არიან ქალაქის მომხმარებელი საზოგადოებანი. არიან ისეთი ამხანაგობანი, რომელნიც მისდევენ საქონლის მოშენებას. აკეთებენ ყველს, ერბოს, აგრეთვე აწვდიან ღვინოს და სხ.

პირდაპირ ეკონომიურ მოღვაწეობის გარდა კავშირი მეტად დიდს სამსახურს უწევს თავის წევრთ. ჰმართავს ლექციებს, კურსებს, ჰბეჭდავს წიგნაკებს და ავრცელებს გაზეთებს და სხ. 1909 წლის განმავლობაში 28 საზოგადოების ანგარიშის წარმოებას რევიზია გაუკეთა და წესიერ ნიადაგზე დააყენა, 40 ლექცია წაიკითხა კოოპერაციის შესახებ. ლექციები წაკითხულ იქმნა შვეიცარიის მიყრუებულ სოფლებში. ლექციების კითხვა მთავარი მოვალეობაა კავშირის მდივნის ვუნდერლისა, რომელსაც სასოფლო-სამეურნეო ცოდნა აქვს მიღებული. იგივე მდივანი საზოგადოების თავმჯდომარესთან ერთად რედაქტორია სასოფლო-სამეურნეო ჟურნალისა.

კრებამ ბევრი საყურადღებო მოხსენება მოისმინა და სხვათა შორის პროფესორ ლარუას მოხსენება. ლარუამ წინადადება მისცა, რომ კავში-

რის გამოცემაში ყოველ კვირეულად გამოცხადდეს ხოლმე სასოფლო-სამეურნეო ნაწარმოებთა საბაზრო ფასი. ლაური ამტკიცებდა, რომ დღევანდელი პირობები სოფლის მეურნე გლეხისათვის უფრო აუტანელია, ვიდრე ფეოდალების ხელში ყოფნის დროსაო. წინად ფეოდალები მეათეს იღებდნენ, ეხლა მოვაჭრე შუამავლები კი თვითონ ადებენ ფასს სასოფლო-სამეურნეო ნაწარმოებს და როგორც უნდათ ისე ყიდულობენ, ამიტომ ფეოდალზე მეტს ღებულობენო. გლეხები დიდის აღტაცებით შეხვდნენ ლაურის განცხადებას. კრებას 250 დელეგატი დაესწრო. აღსანიშნავია, რომ გამსჭვალული იყო კავშირის კეთილდღეობით. ერთი მეორეს ყურს უგდებდა და პატივსა სცემდა. სამს დღეში მრავალ სერიოზულ საკითხის განხილვა მოასწრო. ადგილი არ ჰქონდა ტყუილ უბრალო უმიზნო ლაპარაკს ან კი რატომ არ ექნებათ ერთი მეორეს პატივისცემა გლეხი კულტურულად მაღლა დგას, სოფელი ხომ მშვენიერი სანახავია, ყოველმხრივ მოწყობილი. ბუნებრივ სილამაზეს აგვირგვინებს კოოპერატიული ამხანაგობანი, რომელნიც გლეხის ცხოვრებას ასე აუკეთესებენ.

უცხოეთი

გერმანიის მეფე გაზეთის გამომცემელი.

ბერლინიდან რუსეთის გაზეთებს ატყობინებენ, რომ გერმანიის მეფეს ვილჰელმს სურვილი გამოუთქვამს მონაწილეობა მიიღოს ახალ გაზეთის გამოცემაში. ამ გაზეთს მიზნად ექნება დასახული სოციალისტურ იდეებთან ბრძოლა. თითონ გაზეთი ძველ პატრიოტულ ლიბერალიზმის დამცველი იქნება. დემოკრატიის მოსარჩლე არ იქნება, მაგრამ არც რეაქციონერთა დამცველად გამოვა ეს გაზეთი. განზრახულია შემოდგომიდანვე გამოსცენ გაზეთი. გამოცემის სათავეში იქნება ვილჰელმის მეგობარი ფიურსტენბერგი, რომელიც თავის მხრივ სამ მილიონ მარკასა სდებს ამ საქმისათვის.

კანალეხასის გამარჯვება.

რუსეთის გაზეთებს დეპეშით ატყობინებენ, ვატიკანსა და ისპანიის მთავრობის შორის ატეხილი უთანხმოება მთავრობის გამარჯვებით დამთავრდაო. ვატიკანიდან მოუხდენიათ განკარგულება და კლერიკალთა კომიტეტს თავი დაუნებებია სან-სებასტიანოში განზრახულ მანიფესტაციის გამართვისთვის.

ხმები ჯარის გაძლიერებაზე.

გენერალმა პფეილმა წერილი დაბეჭდა და განაცხადა, რომ რუსეთი მეტად დაფაცურებულია და ჯარს აძლიერებსო. პფეილის აზრით, რუსეთს განზრახული აქვს აქტიური მონაწილეობა მიიღოს ბალკანეთის საქმეებში.

სპარსეთის საქმეები.

თეირანიდან დეპეშით ატყობინებენ გაზეთებს „ჭეშმარიტმა სპარსეთის ლიგამ“ განიზრახა რამდენიმე კაცის მოკვლა. სხვათა შორის განზრახულია გარეშე საქმეთა მინისტრის ჰუსეინ-ყული-ხან ნაკობისა დეპუტატ ვახიდ ელ-მულგის, ბაიღარხან ტორვედიევის, გაზ. „ირანის“ რედაქტორის, სეიდ-ზია-ედინისა „ირანის“ მთავარ რედაქტორის მამედ-სასულ-ზადესი და მრავალ სხვა პირთა მოკვლა.

მთავრობის ჯარმა ზარბაზნები დაუშინა ათაბეკის ტყეში გამაგრებულ სათარხანის რაზმს. დილით ჯარმა გაიმარჯვა და სათხანი ტყვედ წაიყვანესო.

მოხელეთა გაფიცვა გერმანიაში.

გერმანიაში მოხელენი გაფიცულან. ისინი თხოულობენ ზედმეტ ნამუშევარ საათების ხელფასის მომატებას. გერმანიაში პირველი მაგალითია მოხელეთა გაფიცვისა. მერე ისიც შინაგან საქმეთა სამინისტროს უწყებაში. დიდძალი საჩქარო ქაღალდი უძრავად ალაგია მაგიდაზე.

პოლონეთის ახალგაზრდობა და პოლიტიკა.

პოლონური გაზეთები გადმოგვცემენ, რომ გალიციის პოლონელი ახალგაზრდები წიგნებს იქითა სტოვებენ და მიტინგებს მართავენო— მიტინგები იმართება კრაკოვში, სადაც უნივერსიტეტია და აგრეთვე გალიციის სხვა ადგილებშიც. ამავე გატაცებას მხარი მისცა პერემისლისა, სტრიისა სტანისლოვსა და სხვა ადგილების ახალგაზრდობამ, პერემისლის გიმნაზიის მოწაფეებმა დაადგინეს დავაარსოთ ეროვნულ თავდაცვის ორგანიზაცია რუსინენების წინააღმდეგო. ზოგიერთ ქალაქებში არსდება თავდაცვის ორგანიზაციები, სადაც მოწაფეთა გარდა შედიან მცხოვრებლებიც. აღსანიშნავია, რომ გიმნაზიელების ფეხის ხმას დიდებიც ასდევენ, მაგ. პროფესორმა პავლიკოვსკიმ ილაპარაკა გიმნაზიელების კრებაზე ეროვნულ თავდაცვაზე, თვით არსებობაზე და სხვა. პოლონური გაზეთი slowo სწერს: გიმნაზიელებმა არა მარტო მიატოვეს სამგვარი ანგარიში და სხვა ყველანაირი მორიდება დაჰკარგეს და იქამდის მივიდნენ, რომ დაადგინეს: ვენის უნივერსიტეტიდან უნდა დათხოვნილ იქმნან რუსინი პროფესორები დნესორიონსკი და კოლესიო.

კრაკოვში დიდი ხანია არსებობს მოწაფეთა ორგანიზაცია „ოგნივო“ აქამდე ამ საზოგადოების მიზანი იყო პირდაპირ ვიწრო აკადემიური საკითხების გარშემო მოღვაწეობა. ეხლა კი, ლვოვის უნივერსიტეტში მომხდარ ბრძოლის შემდეგ, „ოგნივომ“ ფერი იცვალა და ისიც პოლიტიკაში ჩაება. ამ დღეებში კრაკოვში მოხდა ამ ორგანიზაციის საზოგადო კრება. დაადგინეს: „ოგნიკოში“ უნდა შემოვიდნენ ყველა პოლონელი მოსწავლენი, და გარდა აკადემიურ ხასიათის საკითხების საზოგადოებამ უნდა ყურადღება მიაქციოს ყველა სადღეისო საკითხებს, რომლებსაც მნიშვნელობა აქვთ პოლონეთის ხალხის ცხოვრებაში. ამ საკითხების შესახებ თავისი აზრი უნდა გამოსთქვამს პოლონეთის ახალგაზრდობა უნდა შეკავშირდეს, როგორც ერთი პოლიტიკური ერთეული.

ახალგაზრდათა პოლიტიკაში ჩარევა და თავ-დაცვის ორგანიზაციების დაარსება გამოწვეულია იმ ეროვნული ბრძოლით, რომელიც სწარმოებს ამ ჟამად პოლონელებსა და რუსინებს შორის (უკრაინელებს). ყველა მიხვდება, თუ რანაირად გამწვავებულია ეროვნული შუღლი, რომ გიმნაზიელებიც კი „თავდაცვის ორგანიზაციას აარსებენ“.

თეატრი და ხელოვნება

დ. ხონი. კვირას, 1 მარიამობისთვეს ნ. გვარაძის ბენეფისია. ნ. გვარაძეს ხონის საზოგადოება საკმაოდ იცნობს. ეს მეოთხე სეზონია, რაც ხონის თეატრში თამაშობს. წარსულ სამ სეზონში ის აქ წარმოდგენებს რეჟისორობდა და მოვალეობას ყოველთვის პირნათლად ასრულებდა. რამდენი შრომა უნდა დახარჯოს რეჟისორმა, რომ სცენის მოყვარეები გაწვრთნას და „ღალატში“ „სამშობლოში“ „ექიმ-შტოკმანში“ და სხვა ასეთ პიესებში ათამაშოს. ბ-ნ გვარაძეს დიდი ღვაწლი მიუძღვის ხონის თეატრის წინაშე. მან ხალხი შეაჩვია წარმოდგენებზე სიარულს და დღეს ისე გაიზარდა წარმოდგენების დადგმის მოთხოვნილება, რომ კვირაში ორჯერაც კი იმართება. ამაში რასაკვირველია მას ეხმარებოდა დრამატიული ჯგუფები და მისი გამგეობები, თავის საბენეფისოდ ნ. გვარაძე სდგავს რიშკოვის დრამას „პირველ მერცხალს“. იმედი უნდა ვიქონიოთ რომ საზოგადოება კვლავ გამოიჩენს მსახიობისადმი ყურადღებას და დაესწრება წარმოდგენას.

კვირას, 25 ივლისს გაიმართა ჩვეულებრივი წარმოდგენა. წარმოადგინეს 3 მოქმედებიანი დრამა: „დამნაშავეა?“ და ვ. გუნიას ვოდევილი „დედის ერთა“ თეატრში უწესრიგობა იყო. ფარდა მაშინ აიხადა, როდესაც ხალხი თეატრში შემოდიოდა. ხმაურობა ხელს გვიშლიდა სცენაზე წარმოთქმული სიტყვები მოგვესმინა ის რაღა უბედურებაა, რომ ხეირიანი ლამფა ვერ უშოვიათ. ხან ჰქრება, ხან ამოიწევს და სჭვარტლავს სცენას. წარმოდგენამ კარგად ჩაიარა. საუცხოვოდ და გრძნობით შესრულდა ტომასლეერის როლი ბ-მა ვ. შალიკაშვილმა. მეტად მშვენიერი იყო მსახიობი მესამე მოქმედებაში. კარგათ ასრულებდნენ აგრეთვე თავიანთ როლებს ნ. ჯავახიშვილი ნ. გვარაძე და შ. ხონელი. პირველი მართა ლეერის, მეორე კარლის და მესამე ადოლფ კრამერის როლს. სუსტაბ შეასრულა საპატიმროს. დირექტორის კლუგის როლი ნ. ივლიტაშვილმა. სახელმწიფო მოსამართლის გურბერტის როლში ყოველისფრით კარგი იყო მ. რატიანი, მაგრამ რაღაც ავლაბრული კინტოური კილო ჰქონდა. მხიარულ ვოდევილის „დედის ერთას“ წარმოდგენამ ბევრი აცინა საზოგადოება. აქაც საუცხოვო რამ იყო იოთამის როლში. ვ. შალიკაშვილი. კარგათ შესრულა ეგრეთვე თავისი როლი თ. გოგოლაშვილმა (თაფლო). **მაღალი.**

ს. ყვარელი (თელავის მაზრა). ილიას სალამო. წრევანდელს ილიაობას განზრახული იყო გამართულიყო ჩვენი დიდებული მამულიშვილის ილიას სალამო. გამმართველთაგან დამოუკიდებელ მიზეზების გამო ეს განზრახვა ვერ იქმნა სისრულეში მოყვანილი. ამა მკათათვის ოცში გარდახდილ იქმნა პანაშვიდი ადგილობრივ მღვდელთა მიერ მგოსნის ილიას სულის მოსახსენებლად ადგილობრივ ინტელიგენციისა და გლეხების თანადასწრებით. თვით სალამო გაიმართა მკათათვის 25-ში, ილიასავე მამულში, სადაც არის ეგრედ წოდებული „ილიას კოშკი, სადაც ილია დაიბადა და გაატარა თავისი პირველი წლები. სალამო დაიწყო სეირნობით. შემდეგ სცენაზე წაკითხულ იქმნა ილიას რჩეული ლექსები, ხოლო ბ-ნ ი. მათიკაშვილის ლოტბარობით შესრულდა რამდენიმე ქართული სიმღერა. წარმოდგენილ იქმნენ სცენები გლეხთა განთავისუფლების პირველ დროისა. წარმოდგენის დაწყებამდე ს. ასაბოვმა დროის შესაფერი სიტყვა წარმოსთქვა, ხოლო ბ-ნ აბულაძემ წაიკითხა რეფერატი. ორივემ დაახასიათეს მგოსანი და გააცნეს ხალხს, თუ რატომაა ის პატივსაცემი და სათაყვანო. ლექსები წაკითხულ იქმნა მშვენივრად, საუკეთესოდ შესრულებულ იქმნენ სიმღერები და სცენები. წარმოდგენაში განსაკუთრებული ყურადღება საზოგადოებისა მიიპყრო ქვრივის როლის შემსრულებელმა ქ-ნ ნ. ზაუტაშვილმა; მისმა ბუნებრივმა და მოხდენილმა თამაშმა ბევრი აცინა დამსწრე საზოგადოება. დიდი მადლობის ღირსნი არიან ამ სალამოს გამმართველნი. მეტად სასიამოვნოა, რომ სალამოს მოთავეებმა განიზრახეს მგოსანი გაეცნოთ ადგილობრივ საზოგადოებისათვის, რომელმაც მარტო ის იცის, რომ ს. ყვარელში დაიბადა მგოსანი ილია და სხვა არაფერი. უფრო დიდი მადლობის ღირსია ბ-ნი იური მ. ჭავჭავაძე და მისი მეუღლე ელენე, რომელნიც ყოველთვის სათავეში უდგანან ყოველ კულტურულ დაწყებულებას და ეხმარებიან საზოგადო საქმეს, როგორც ზნეობრივად, ისე მატერიალურადაც. ამ სალამოს წმინდა შემოსავალი უნდა გადაიდოს ს. ყვარელის საზ. წიგნთ-საცავ-სამკითხველოს სასარგებლოდ. განზრახულია თვით ამ სამკითხველოსაც უწოდონ ილიას სახელი.

საჭიროა ასეთი სალამოები საქართველოს სხვა ადგილებშიაც გაიმართოს ხოლმე, რათა სოფლის გლეხობა გაეცნოს ქართველ მგოსნებს და მოღვაწეებს. **გიორგი გი—შვილი.**

სადგურ ქვემო ავჭალაში კვირას 1 აგვისტოს იქვე სადგურთან ქვემო ავჭალაში „მანჯურია“ ბაღში გ. იმხნელის, ნ. ციციშვილის ი. ჟივიძის და ნ. გოცირიძის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება მეორე მოქმედება „პატარა კახი“. და მესამე მოქმედება „მათიკოდან“. წარმოდგენა დაიწყება სალამოის $8^1/_2$ საათზე. შემდეგ ბ-ნ ალ. კავსაძის ლოტბარობით მომღერალთა გუნდი შეასრულებს რამდენიმე ქართულ და აგრეთვე რუსულ სიმღერებს. ბალი ღია იქნება დილის 9 საათიდან, დაუკრავს ზურნა და სიმებიანი ორკესტრი ბ. კავსაძის ხელმძღვანელობით სიმღერებს მოჰყვება ევროპიული და ქართული ცეკვა. მსურველი შეუძლიანთ იქვე რესტორანში მოითხოვონ სადილი ვახშამი და სხვა და სხვა სასმელები.

რუსეთი

◆ **მკითხავი.** თურმე მოსკოვში ვინმე მელნიკოვის ცოლთან მივიდა ერთი ციგნის დედაკაცი და უთხრა, გკითხავო.—მკითხაობა ამჯობინა ფულებზედ. როგორი ფული სჯობიანო, ჰკითხა მელნიკოვამ, ქაღალდისა თუ ოქროო ციგნის დედაკაცმა უპასუხა, რომ ორთავ კარგია, ოღონდ კი ბევრი იყოსო, რადგან მაშინ მკითხაობა უფრო ნამდვილიაო. მელნიკოვამ მოიტანა პატარა ყუთი, საიდანაც ამოიღო 4350 მანეთი. მკითხავმა აიღო ისინი ბევრი ატრიალა, ულოცა, მერე მოსთხოვა ისევ ყუთი და მელნიკოვას თვალ წინ ჩააწყო შიგ ეს ფულები, დაკეტა, გასაღები ჯიბეში ჩაიდო და ყუთი თითონ მელნიკოვას მისცა და დაარიგა, ამ სამს დღეს ხელს ნუ ახლებ, სანამ არ მოვიდეო.

— თუ ყუთიდან რამე ხმაურობა შემოგესმას, ნუ შეგეშინდება, აგრე უნდა,— უთხრა ბოშამ და წავიდა.

ქმარი რომ სახლში დაბრუნდა, ცოლმა უამბო მკითხავის შესახებ, ქმარმა მაშინვე გახსნა ყუთი და რასაკვირველია, შიგ აღარაფერი ეწყო. მკითხავი ფულებიანად სადღაც მიიმალა.

◆ **დაკარგული ბავშვი.** მოსკოვის ერთს ბაღში დარბოდა პატარა ბავშვი აცქერდებოდა ქალებსა და ეძახდა „დედაო“, მაგრამ შეამჩნევდა, რომ ქალი იმისი დედა არ იყო და ახლა სხვასთან მირბოდა. ჩამოღამდა. იქვე მდგომმა პოლიციელმა შეამჩნია ესა და ბავშვი საპოლ. ნაწილში წაიყვანა. აქ მას უნახეს წერილი: „ქვრივი ვარ, აქ ახლად ჩამოვედი, სამსახური არა მაქვს და არ ვიცი რითი გამოვკვებო შვილი, რომ შიმშილით არ მომიკვდეს. გადავწყვიტე ქალაქის მმართველობის მზრუნველობისთვის მიმენდო. რამდენჯერმე მივმართე ქალაქის სამზრუნველოებს, მაგრამ უარი მითხრეს, რადგან მე ჩამოსული ვარ, იქ კი მხოლოდ ადგილობრივ მცხოვრებლების შვილებს იღებენ. გთხოვთ ჩემი წერილი და ჩემი ბავშვის შემდეგი ბედი ვაზეთში დაბეჭდოთ. როგორც კი გავიგებ, სად იპოვა ჩემმა შვილმა ბინა, მაშინვე მეტრიკულ მოწმობას გამოვგზავნი“.

ბავშვი პოლიციის ნაწილში დარჩა. თავის თავს სახელად „ცისას“ ეძახის.

სპორტი

28 ივლისს საზაფხულო თეატრში ფრანგულ ჭიდაობის საერთაშორისო ჩემპიონატის მეთერთმეტე დღეს იჭიდავეს **მიხელ მაერმა** და მატიუშენკომ (მატიუშენკო დამარცხდა), **ლიტვინოვმა** და **კანკაუმ** (დამარცხდა კალკაუ), **აპოლონმა** და მადალმა **მახოვმა** (დამარცხდა მახოვი), **ივანოვ ნაჯიმა** და პაწაწინა **ვალტერმა** (ნაჯი დაამარცხა) და ბოლოს **პეტერსონმა** და **ვან-როტენმა**. უფრო საინტერესო ამ უკანასკნელების ჭიდაობა იყო. **ძლიერი პეტერსონი** და **მარდი ვან-როტენი** ფრანგული ჭიდაობის მშვენიერ სახეებს იძლეოდნენ. ეს ჰგავდა ძლიერი მაგრამ მიმაკვდავისა ბელვედერის უკვდავ აპოლონთან ჭიდაობას. მათი მოძრაობის პლასტიკას დამსწრენი აღტაცებაში მოჰყავდა. ბოლოს 24 წუთის განმავლობის შემდეგ **ვან-როტენმა** წააქცია **პეტერსონი**—ხიდი დაუმტვრია. პეტერსონმა არა სცნო თავისი თავი ნამდვილ დამარცხებულად და გამოიწვია ხელ-მეორედ. მათი ჭიდაობა მოხდება ამ დღეებში.

ამავე დღეს ჭიდაობაში მონაწილეობის მიღების სურვილი გამოაცხადა შავმა ნიღაბმა.

წერილი რედ. მიმართ

ბ-ნო რედაქტორო! ნება მიბოძეთ თქვენს პატივცემულს გაზეთში გამოვაცხადო შემდეგი: „სახ. გაზ“. № 62 მოთავსებული იყო, ვითომ არჩილ კვალიაშვილის (რომელიც გაგზავნილია ციმბირში) ობლებისთვის ამეწერიას მთელი მამული და ულუკმა-პუროდ გამეშვას. ვითომ ოთხმოც თუმანში ასი დღის მიწა მქონოდეს გირაოდ და ახლა 9000 მანეთსა ვთხოვდე. ეს ამბავი სიმართლეს მოკლებულია, საქმე ასე იყო. ამ ათის წლის წინად, როდესაც არჩილ კვალიაშვილს ციმბირში ჰგზავნიდნენ, ფული სჭირდებოდათ. სწორედ იმ ჟამად მამული გავყიდე და ხელი გაუმართე კვალიაშვილს. ვექსილები მომცეს. რამდენიმე ხნის შემდეგ ნაწილი ვალისა გადა-წყვიტეს და ცოტაოდენი კიდევ დარჩა. თუმცა ბევრჯელ მიპირდა, მაგრამ იმაფ უფრო გაჭირებულად ვთვლიდი და ეხლა რადგან ვადა მოვიდა და ვექსილი გამოვცვალე როგორც კანონი და წესი მოითხოვს. არც მამული ამიწერია და არც უმწეოდ დამიტოვებია ვინმე. მიკვირს, რად დასჭირდა ბ. „სოფლელს“ ასეთი ბრალდების წამოყენება. ეჭვი არაა, ან პირადის მტრობითაა გამოწვეული ცილისწამება ან მტრების ჩაგონებით დაუწერია კორესპოდენტს ასეთი რამ. **არჩილ მირზაშვილი.**

განცხადებანი

ექიმი ე. ხ. ხუნდაძე დაბრუნდა ქუთაისში

იღებს შინაგ., ქალ., ბავ. და ხიფილ. ავადმყოფებს. დილით 9—11 ს., სალამოთი 6—7 საათ. ოთხშაბათობით ღარიბებს უფასოდ იღებს. (6.—152

დოქტ. ნავასარდიანისა

დაარსებულია 1880 წელს.

(ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

უოველ დღე, კვირეებს გარდა

დ ი ლ ი თ:

ბ. ა. ნავასარდიანი: 11—12 ს. ქირურგიული, ვენერიული (სიფილ.) ავად.

უ. მ. ჩიქოვანი: $9^1/_2$—10 ს. თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

ზ. ი. ბაბანასოვი: 10—11 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.

ნ. ტ. მულინი: 10—12 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელისა.

მ. გ. ავეტისიანცი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.

ა. მ. პუგინოვი: 12—1 ს. შინაგან. ბავშვებისა და ყვავილის აცრა.

ა. პ. კარაპეტიანცი 1—$1^1/_2$ ს. შინაგან და საბავშვო.

ბ. გ. აგახაროვი: $1^1/_2$—2 ს. შინაგ. და ბავშვთა ავად.

კბ. ექ. მ. ფ. ბოგდანოვა: $9^1/_2$—1ს. ექიმობა, პლომბა, ხელოვნ. კბილები.

ს ა ღ ა მ ო თ ი:

ქალ. ექ. პ. ს. ზილბერმანცი: 6—$6^1/_2$ ე. საბებ., ქალ. და ბავშ. ავად.

ო. ვ. გეევსკაია-ენგელი: 6—$6^1/_2$ ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.

ი. ფ. მარციშევსკი: 6—7 ს. შინაგანი, ბავშვებისა და ყვავილის აცრა.

რჩევა 50 კაპ. ღარიბებს უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები შეთანხმებით. ხამკურნალოს დირექტორი

მედიც. დოქტორი **ბ. ა. ნავასარდიანი.**

მატარებლების მიმოსვლა

18 აპრილიდან 1910 წ.

საათები ნაჩვენებია ტფილისის მიხედვით, რომელიც პეტერბურგისაზე 58 წუთით წინაა.

ტფილისიდან გადის

ბათუმისკენ:	N 1,	სწრ.—ხაღ.	11 ს. 28 წ.
	N 3,	საფ-ს.—დღ.	1 ს. 24 წ.
	N 5,	სამგზ.—ხაღ.	7 ს. 31 წ.
ბაქოსკენ:	N 2,	სწრაფ.—დილ.	8 ს. 15 წ.
	N 4,	საფ-ს.—ხაღ.	10 ს. 4 წ.
	N 12,	სამგზ.—დღ.	2 ს. 38 წ.
ბორჯომისკენ:		სამგზ.—დილ.	8 ს. 28 წ.
		სამგზავ.—დღ.	3 ს. 36 წ.
ჯულფისკენ:		საფოსტო—ღამ.	12 ს. 22 წ.
ერევნისკენ:		სამგზავრო—დღ.	4 ს. 15 წ.

ტფილისში მოდის

ბათუმიდან:	N 2,	სწრ.—დილ.	7 ს. 25 წ.
	N 4,	საფ-ს.—საღ.	9 ს. 4 წ.
	N 6,	სამგზ.—დილ.	11 ს. 4 წ.
ბაქოდან:	N 1,	სწრაფ.—საღამ.	10 ს. 36 წ.
	N 3,	საფოს. —დღ.	12 ს. 24 წ.
	N 1.	სამგზ.—დილ.	6 ს. 58 წ.
ბორჯომიდან:		სამგზ.—დილ.	6 ს. 28 წ.
		სამგზ.—საღამ.	8 ს. 08 წ.
ჯულფიდან:		საფოსტ.—დილ.	6 ს. 8 წ.
ერევნიდან:		სამგზავ.—დღის.	6 ს. 33 წ.

ვ. ყიფიანის დრამა

სამეგრელოს მთავარი

◄ ლევან

ისტორიული დრამა 5 მოქმედებად

გამოცემა გაზ. „დროების“ რედაქციისა და კ. მესხიევისა.

ფასი ორი აბაზი

იყიდება „დროების“ რედაქციაში და წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში.

კატალოგი

ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების წიგნის მაღაზიის ...

I

სასულიერო შინაარსის წიგნები.

1. იოსელიანი გ. საღმრთო ისტორია ძველი და ახალი აღთქმისა, სურათებით, ტფ. 1909 წ. 40
2. მისივე ლოცვანი ტფ. 1910 წ. 20
3. ძველი აღთქმა, ხუთი წიგნი მოსესი ტფ. 1900 წ. 50
4. ფსალმუნი. ტფ. 1901 წ. . . . 10
5. ახალი აღთქმა. სახარება. საქმე მოციქულთა და ეპისტოლენი მოციქულთანი. ტფ. 1879 წ. . 40
6. სახარება.

II

მოთხრობები, ლექსები, პიესები.

7. აკაკის სახსოვრად. საიუბილეო კრებული. ტფ. 1908 წ. . . . 40
8. ანდრეევი ლ. ადამიანის ცხოვრება. ტფ. 1907 წ. 50
9. ბარათაშვილი ნ. ლექსები, „სორაპნის“ გამოცემა. ტფ. 1910 წ. 10
10. გვარამაძე ივ. თამრო ჰარამხანაშია. გურიის ცხოვრებიდან. ახალციხ. 1906 წ. 20
11. გლახაშვილი ს. წყურვილი. დრამა 3 მოქ. 4 სურ. ტფ. 1910 წ. 30
12. გიგაური. ლექსები. ქუთ.1908 წ. 20
13. გიოტე, ფაუსტი. დრამატ. პოემა. ნათ. პ. მირიანიშვილისა. ტფ. 1909 წ. . . . . 1 მ. 25
14. დუტუ-მეგრელი. წიგნი I ლექსები. ტფ. 1909 წ. 70
15. ერისთავი გ. გაყრა, 4 მოქ. კომედია. გამოც. „სორაპნისა“. . 5
16. ვაჟაფშაველა. ცრემლები.1909 წ. 50
17. ზღაპრები II, ქალთა წრის გამოცემა. . . . . . 1 მ. 30
18. თუთაევი ალ. ქართული პიესები ტფ. 1909 წ. 20
19. იერეთელი პ. დამარცხებულნი. დრამა 5 მ. ტფ. 1908 წ. . . 30
20. მისივე ქრისტინე, დრ. 5 მოქმ. 1909 წ. 20
21. Избранныя стихотворенія А. Церетели, съ предисловіемъ А. Хаханова, Моск, 1908 г. . . 20
22. მოლიერი. დრამატ. თხზულებანი. გამ. „სორაპნ-სა“. ტფ. 1909 წ. 50
23. ნიშადი. კრებული. ტფ. 1909 წ. 15
24. ნავთლუღელი შ. შრომის დროს ამონაკვნესი. ლექსები. ტფ. 1908 წ. 3
25. ნინოშვილი ე. პალიასტომის ტბა. ტფ. 1909 წ. 5
26. მისივე ჩვენი ქვეყნის რაინდი. ტფ. 1909 წ. 20
27. მისივე გოგია უიშვილი. ტფ. 1909 წ. 5

◄ სამეურნეო ჟურნალი ►

მოსავალი

წელიწადი მეორე

მიიღება ხელის მოწერა 1910 წლისთვის. ჟურნალი გამოვა იმავე პროგრამით. რედაქცია ჰპირდება თავის ხელის მომწერლებს **რჩეულ** მცენარეების **საუკეთესო თესლის** გაგზავნას **უ ფ ა ს ო დ.**

თუ შესძლებს რედაქცია, ჟურნალის ხელის მომწერლებს წლის დამლევს გაუგზავნის აგრეთვე **უფასოდ** თითო **წიგნს-ბროშურას** მეურნეობის რომელსამე დარგიდან.

რედაქციის ადრესი: Тифлисъ, Бар... тинская 5. Редакція „Мосавали“

საყმაწვილო ნახატებიანი ჟურნალი

◄ ჯეჯილი ►

ოცდა პირველი წელიწადი

მიიღება ხელის მოწერა 1910 წლისათვის.

გამოვა თვეში ერთხელ. ჟურნალში ორი განყოფილებაა პატარებისთვის და მოზრდილთათვის.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ ტფილისში ღირს 4 მან. ქალაქ გარეთ (გაგზავნით) 5 მან. ნახევარი წლით 3 მან. ცალკე ნომერი 40 კაპ.

ქალაქ გარეთ მცხოვრებლებს შეუძლიათ მიმართონ **ქუთაისში** წიგნის მაღაზიას „იმერეთი“-ს და ბათუმში **მ. კალანდაძეს.**

ფოსტის ადრესი: Въ тифлисъ въ Ред. Грузинскаго дѣтскаго журнала „ДЖЕДЖИЛИ“

(5—5) რედ.-გამომცემელი **ან. თუმანიშვილი-წერეთლისა.**

დაიბეჭდა და 1 სექტემბრიდან დაურიგდება ხელის მომწერლებს

დუტუ მეგრელის ნაწერების მეორე წიგნი **„მოთხრობები“**

(მოთავსებულია 19 მოთხრობა).

ძველმა ხელის მომწერლებმა მანამდე უნდა აცნობონ ამ ადრესით: Тифлисъ Типографія „Шрома“, В. К. Болквадзе: ა) თავისი ახალი ადრესი, თუ ადრესი შეცვლილია, ბ) წიგნების რაოდენობა და ვ) საიდან ჰქონდათ გამოწერილი წიგნები.

ვინც დანიშნულ დრომდის გამოგზავნის აგრეთვე დასახელებულ ადრესით ან პირადად მოიტანს ერთ მანეთს ძველ ხელის მომწერლებთან ერთად გაეგზავნება ორივე წიგნი: „ლექსები“ და „მოთხრობები“.

მიიღება ხელის მოწერა სამეცნიერო-პედაგოგიურს და სალიტერატურო

ჟ უ რ ნ ა ლ ს

„განათლება“-ზე

(წელიწადი მეხამე)

ჟურნალი გამოდის წელიწადში ათჯერ. ექვსი ნომერი უკვე გამოვიდა და გაეგზავნა ხელის მომწერლებს. ამ ჟამად იბეჭდება სექტემბრის ნომერი, რომელიც გამოვა 1 ენკენისთვეს. ჟურნალი მოზრდილი ფორმატისაა, თითო ნომერი შეიცავს ... ბეჭდურს თაბახს. წლიურად ღირს **სამი მანეთი** გაგზავნით, სოფლის მასწავლებელთათვის **ორი მანეთი.** ჟურნალის დაკვეთა შეიძლება—„წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში“—**ივანე ავალიშვილთან,** „ნაკადულის“ რედაქციაში და კერძო აგენტებთან.

მისამართი: Тифлисъ Дворянская Грузинская Гимназія. Л. Г. Боцвадзе

რედაქტორ-გამომცემელი **ლ. გ. ბოცვაძე**

სტამბა „ხინათლე“ რუსის ქუჩა № 3

რედაქტორ-გამომცემელი **იროდიონ სონღულაშვილი.**